

OPINNÄYTETYÖ

Maahan muuttaneiden nuorten digitaidot työnhaussa - harjoitteita kohti työelämää

Rewina Teklai Abera

Yhteisöpedagogi

(210 op)

2/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogin koulutus (AMK)

Tekijät: Rewina Teklai Abera

Opinnäytetyön nimi: Maahan muuttaneiden nuorten digitaidot työhaussa - harjoitteita kohti työelämää

Sivumäärä: 42 ja 19 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Sari Höylä

Työn tilaaja(t): Plan International Suomi

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda digitaitoja edistävät harjoitteet Plan International Suomen maahanmuuttajatyön hankkeisiin, joissa toteutetaan työhaun ohjausta oppivelvollisuuden loppupuolella Suomeen muuttaneille nuorille. Hankkeissa edistetään nuorten integroitumista ja yhdenvertaisuutta muun muassa työelämätaitojen ja työllistymisen kautta. Harjoitteiden tavoitteina oli vahvistaa hankkeisiin osallistuvien nuorten taitoja hakea töitä itsenäisesti hankkeen päättymisen jälkeen, vahvistaen Planin työn periaatetta toimia kestävästi.

Opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa syvennyttiin osallisuuden sekä työllistymisen merkitykseen sekä digitalisaatioon ja sen vaikutukseen osallisuuden kokemiseen. Digitaidot osoittautuivat olennaiseksi osaksi nyky yhteiskunnassa toimisessa osallisuuden toteutumiseksi, etenkin työllistymisen toteutumiseksi.

Tämä kehittämistyö toteutettiin käyttämällä laadullisia menetelmiä. Vertailukehittämisellä tutkittiin kuinka digitaitoja harjoitellaan HEO Kansanopiston toteuttamalla Työelämän Digiosaaja -kursilla. Plan International Suomen ohjaajille toteutetulla laadullisella kyselytutkimuksella selvitettiin työhaun ohjauksen haasteet ja hyvät käytännöt sekä nuorille että ohjaajille. Lisäksi Helsingin Työllisyyspalveluiden Digirasti-hankkeen työntekijälle tehdyllä haastattelulla hankittiin vertailukelpoista kokemustietoa, jota peilattiin Planin ohjaajien vastauksiin.

Kehittämistehtävän tuotokseksi tuli harjoitemateriaali joka on ohjaajan oppaan sekä diaesityksen muodossa. Harjoitteet suunniteltiin tutkimustiedon pohjalta tarpeen mukaan ja sopivaksi Planin maahanmuuttajatyön toiminnassa käytettäväksi.

Asiasanat: digitalisaatio, osallisuus, työnhaku, harjoitteet, maahanmuuttajatyö, nuorisotyö

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Bachelor of Humanities, Degree Programme in NGO and Youth Work

---

Author: Rewina Teklai Abera
Title: Digital skills of immigrant youth in job-hunting: exercises towards working-life
Number of Pages: 42 and 19 attachment pages
Supervisor(s): Sari Höylä
Commissioned by: Plan International Finland

The aim of this thesis was to create exercises that enhance the digital skills of the participants of Plan International Finland's projects. These exercises are intended to be used in projects for immigrant youth who moved to Finland at the end of their compulsory education which aim to promote integration and parity through learning about working-life skills including job hunting. The exercises are meant to strengthen the participants' job-hunting skills so that they have the confidence to apply for a job independently after the project ends. This also supports Plan's principle of working sustainably.

The literature review of this thesis addresses the significance of participation and employment and the effect of digitalisation on the experience of participation. Digital skills were shown to be a key element for being involved in the present society and for participation to happen, specifically to gain employment.

This research-based development assignment was executed using qualitative methods. Benchmarking as a qualitative method was used to find out how digital skills were being taught in HEO community college's Työelämän Digiosaaja course. Qualitative survey questions were used to identify the challenges and the successes of the instructors of Plan International Finland while job-hunting with the young participants. In addition, an interview was conducted with an employee of Helsinki Employment Service's Digirasti course to elicit their experiences of assisting in job-hunting, and this data was compared to the experiences of Plan's instructors.

The product of this development assignment comprises exercise material in the form of an instructor's guide supported with slide show material. The exercises were planned based on the research data and tailored to align with the group sessions of Plan's projects.

Keywords: digitalisation, participation, job-hunting, exercises, immigrants, youth work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	OSALLISUUS	8
	2.1 Työllistymisen merkitys osallisuuden kokemukseen.....	10
3	DIGITALISAATIO	12
	3.1 Digitaalinen osallisuus	13
	3.2 Työllistymisen digitalisaatio	14
4	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	16
	4.1 Tarve	17
5	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	20
	5.1 Tutkimuskysymys	20
	5.2 Kehittämistyön lähestymistapa	20
	5.3 Menetelmien valinta.....	21
	5.4 Vertailukehittäminen.....	21
	5.5 Kysely	22
	5.6 Haastattelu.....	23
6	ANALYYSI	24
	6.1 Vertailukehittämisen toteutus	24
	6.1.1 Aineiston analyysi	24
	6.2 Kyselytutkimuksen toteutus.....	25
	6.2.1 Sisällönanalyysi	27
	6.2.2 Yhteenveto.....	30

6.3 Haastattelun toteutus	31
6.3.1 Aineiston analysointi	31
7 DIGITAITOHARJOITTEET: OHJAAJAN OPAS.....	33
7.1 Harjoitteiden pohdinta ja suunnittelu.....	33
7.2 Exit-suunnitelma	36
7.3 Osaamismerkki järjestelmä.....	36
8 YHTEENVETO JA POHDINTAA	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	43
Liite 1: Kyselylomake	43
Liite 2: Harjoitteiden ohjaajan opas	48
Liite 3: Harjoitteiden diaesitys	53
Liite 4: Viallinen CV-pohja	59

1 JOHDANTO

Digitalisoituneessa yhteiskunnassa, digitaidot ovat tärkeitä taitoja, jotka auttavat tulemaan osalliseksi yhteiskunnassa ja saamaan yhdenvertaiset mahdollisuudet. Perusdigitaalitojen puute vähentää tasa-arvoa ja yksilöiden mahdollisuuksia. Osallisuus vahingoittuu, kun tieto ympäröivästä maailmasta ei ole saavutettavissa. Osallisuudella tarkoitetaan yksilöiden toimijuutta, eli osallistumista ympäröivään maailmaan, joka näyttäytyy muun muassa kykynä vaikuttaa omiin asioihinsa toimintaympäristöissään ja vastaamaan omiin tarpeisiinsa. Professori Eino Kuusi puhui osallisuudesta jo vuonna 1932 määritellessään sosiaalipoliittista toimintaa (Isola 2016, 595). Osallisuuden edistäminen on keskeistä etenkin digitalisoituvassa yhteiskunnassa, jossa eriarvoistumisen kasvu on riskinä (Valtiovarainministeriö 2020).

Tämän opinnäytetyön tilaaja on Plan International Suomi, jonka hankkeet edistävät maahan muuttaneiden nuorten integroitumista yhteiskuntaan muun muassa vahvistamalla työelämäntaitoja. Työllistymisellä on suuri merkitys osallisuuden kokemiseen, työelämän tarjotessa monia hyvinvointia tukevia asioita, kuten sosiaalisten taitojen kehittymistä ja maahan muuttaneelle se voi kartuttaa kohdemaan kulttuurista pääomaa kuten kielitaitoa ja ymmärrystä ympäröivästä maailmasta (Yijälä & Luoma 2018, 11-12). Planin DNA- ja Matkalla -hankkeissa Suomeen nivelvaiheessa, eli oppivelvollisuuden loppupuolella muuttaneet nuoret hakevat töitä yhdessä ohjaajien kanssa ja saavat ensimmäisiä työkokemuksia. Digitaidot ovat olennainen osa työnhakuprosessia, etenkin kun yhteiskunnan toiminnot ja palvelut pyritään suurimmaksi osaksi digitalisoimaan hallituksen Digitalisaation edistämisen ohjelman eli Digiohjelman myötä (Valtiovarainministeriö 2022b).

Digitalisaatio näkyy joka puolella, kuten koulutuksessa, vapaa-ajalla ja työelämässä. Digitalisoitumisen tarkoituksena on tehostaa palvelujen tuotantoa ja parantaa erilaisten prosessien tehokkuutta. Julkishallinnollisten palvelujen digitalisoituessa etuna on yhteisten verorahojen säästyminen (Valtiovarainministeriö 2022c), mutta ne keiden taidot eivät ole riittävät digiympäristössä toimimiseen, voivat jäädä palveluiden ulkopuolelle. Digitaidotomuus voi aiheuttaa sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista osattomuutta (Yijälä & Luoma 2018, 40).

Tämä opinnäytetyö käsittelee osallisuutta ja digitalisaatiota, sekä työllistymisen merkitystä ja sen toteutumiseen vaadittavia digitaaitoja, joiden parissa Plan International Suomi tekee työtä. Idea tähän kehittämistyöhön lähti ollessani työharjoittelussa Planin Matkalla-hankkeessa, jol-

loin keskustelimme erään ohjaajan kanssa tarpeesta luoda harjoitteita digitaitojen kartuttamiseen työnhaun ohella. Keskustelimme myös siitä, kuinka huomasin harjoitteluni aikana sen, vaikka hankkeiden nuoret oppivat työnhausta ja hakevat töitä, siitä huolimatta moni ei koe pystyvänsä jatkossa hakemaan töitä itsenäisesti. Näin päädyimme opinnäytetyön ideaan, suunnitella työnhaun ohjausta tukevat digitaitoharjoitteet Planin toimintaan.

Toteutan laadullisen kyselytutkimuksen Planin maahanmuuttajatyön ohjaajille, tavoitteena saada selville työnhaun ohjauksessa ilmenevät haasteet sekä nuorten digitaitojen osalta että ohjaajien näkökulmasta. Analysoimalla tutkimusaineistoa käyttäen hyödyksi sisällönanalyysia, hyödynnän aineistossa esiin tulevat sekä hyvät ja huonot käytännöt harjoitepaketin suunnittelussa. Lisäksi toteutan vertailukehittämisen, minkä tavoitteena on hyödyntää HEO Kansanopiston toteuttaman Työelämän Digiosaaja -kurssin hyviä käytäntöjä ja kehittämissideoita uusien harjoitteiden luomisessa. Hyödynnän saatua tietoa tulkitsemalla ja soveltamalla sitä Planin ryhmätoimintaan ja toimintaan sopivien harjoitteiden luomiseen. Viimeisenä laadullisena menetelmänä käytän haastattelua Digirasti-hankkeen työntekijän kanssa, minkä aineistoa on tavoitteena vertailla suhteessa Planin ohjaajien kokemuksiin.

Planin työn keskiössä on toimia kestävästi, niin että organisaation toiminnassa mukana olleet eivät olisi myöhemmin riippuvaisia tuesta, jota heille on tarjottu. Sen sijaan tavoitteena on, että he osaisivat soveltaa hankkeessa opittuja tietoja ja taitoja mahdollisimman itsenäisesti. Tilaajan tarve on saada harjoitteet, jotka soveltuvat hankkeen toimintaan ja vastaa hankkeissa asetettuihin tavoitteisiin. Edellä mainituista syistä konkreettisille ja käytännönläheisille digiharjoitteille olisi tarve tukemaan nuorten tulevia työnhakuja tarvittavilla digitaidoilla. Selkeät ja ryhmätoimintaan sopivat ohjausmateriaalit voivat auttaa sekä ohjaajia että nuoria, hahmottamaan opittavaa työnhaun kokonaisuutta.

2 OSALLISUUS

Isola (2016, 595) kertoo, että osallisuudesta puhuttiin jo vuonna 1932, kun professori Eino Kuusi määritteli sosiaalipoliittista toimintaa kirjoittaen seuraavasti:

Sosiaalipoliittisen toiminnan tarkoituksena on, että eri yhteiskuntaluokat taloudellisessa suhteessa lähenevät toisiaan, niiden osallisuus kulttuurin hedelmiin taivotaan ja luokkavastakohtaisuudet lievenevät.

Osallisuudella tarkoitetaan yksilöiden toimijuutta, eli osallistumista ympäröivään maailmaan sekä mahdollisuuteen vaikuttaa omaan elämäänsä. Osallisuus on toimimista, osallisena olemista ja prosesseja erilaisissa suhteissa. Se on suhteissa olemista, liittymistä, kuulumista ja mukaan ottamista. Osallisuuden kokemuksen lähtökohtana on ihmisen perustarpeiden tyydyttäminen kuten turva, ravitseminen ja taloudellinen vakaus. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 3, 16, 29.)

Isola ym. (mt.) kirjoittamassa työpäpaperissa määrittellään osallisuuden viitekehystä sosiaalipsykologisen ja sosiaalipoliittisen tietoperustan avulla. Näiden teorioiden pohjalta osallisuus voidaan nähdä muodostuvan 1) osallisuudesta omassa elämässä 2) osallisuudesta vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa ja 3) paikallisesta osallisuudesta, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin sekä elämän merkityksellisyttä ja arvokkuutta lisääviin vuorovaikutussuhteisiin ja jossa pystyy vaikuttamaan resurssien jakamiseen. (Mt. 2017, 23.)

Nivalan pääkirjoituksessa Sosiaalipedagogisessa aikakauskirjassa (2008), hän puhuu osallisuudesta myötäillen edellä mainittua osallisuuden viitekehystä. Nivala kirjoittaa, että sosiaalipedagogiikan tavoitteena on yhteiskunnallisen osallisuuden edistäminen, jonka hän määrittelee ihmisen itsetoteutuksen lähtökohtien edistämisenä sekä välittömään sosiaaliseen ympäristöön ja sitä kautta yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemisena (Nivala 2008, 10).

Isola (2016, 595) kirjoittaa toisessa kirjoituksessaan, että osallisuuden edistäminen nähdään keinona edistää demokraattista päätöksentekoa, hyvinvointia ja elinvoimaa mutta mihin periaatteisiin perustuen. Hän esittää, että osallisuustyön olisi hyvä perustua yksilön autonomiaan ja demokratian vahvistamiseen, jolloin yksilön markkinoista ja sosiaaliturvasta riippumaton toimijuus vahvistuu (mt., 595).

Osallisuuden toteutumista ja sen toteutumattomuutta, toisin sanoen osattomuutta, tapahtuu jatkuvasti ihmisen ollessa vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Matalan kynnyksen

vuorovaikutusta voi olla esimerkiksi kaupassa käynti ja enemmän vuorovaikutusta vaativat tilanteet voivat olla muun muassa työnhaku tai terveysasemalla käynti. Se, miten paljon ihminen kykenee olemaan vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa ja toimimaan tilanteissa ilman hidasteita tai esteitä, vaikuttaa siihen, miten hän kokee osallisuutta. Nivala (2008, 9) kuvailee sosiaalisena syrjäytymisenä sitä, kun ihmisen sosiaalinen toimintaympäristö on rajoittunut. Esimerkkinä maahan muuttaneen henkilön kokema mahdollinen kulttuurinen syrjäytyminen, kun vuorovaikutus rajautuu vain pienen oman kieli- ja kulttuuriryhmän piiriin kielimuurin vuoksi (mt., 9). Tämä sosiaalinen osattomuus voi näkyä kulttuurisen syrjäytymisen lisäksi taloudellisena syrjäytymisenä sekä koulutus- ja työelämän ulkopuolelle jäämisinä.

Syrjäytymisen ehkäisemisestä puhuttaessa, voidaan puhua osallisuutta ehkäisevien tekijöiden katkaisemisesta. Nivala (mt., 11) kirjoitti syrjäytymisen olevan osallisuuden menettämistä ja osattomuuden uhkaa, joiden estämiseksi tarvitaan osallisuutta edistävää työtä. Työn tavoitteena on ”osallistaa” eli ottaa yksilöitä mukaan yhteiskunnan toimintoihin, yhdistämällä heidät tarvitsemiinsa resursseihin, jotka ovat mahdollisesti pysyneet tiedostamattomana tietona kielimuurin tai muuten vain tiedon saavuttamattomuuden vuoksi.

Osallisuuden toteutuminen tai sen toteutumattomuus vaikuttaa henkilön toimijuuteen, joka näyttäytyy ihmisen kykynä vaikuttaa omiin asioihinsa toimintaympäristöissään ja vastaamaan omiin tarpeisiinsa. Tietämättömyys omista oikeuksista sekä tarvittavien tietotaitojen puuttuminen omiin asioihin vaikuttamiseen, lisää osattomuutta. Se vaikuttaa myös uskomukseen omista kyvyistä, mikä itsessään rajoittaa yksilön toimintavalmiuksia vaikuttaa oman elämänsä kulkuun, toimintaan tai palveluun (Isola ym. 2017, 25). Toisin sanoen omaan potentiaaliinsa kasvaminen lisää osallisuutta (mt., 25).

Isola ym. (mt., 25) kirjoittavat oman elämän kulkuun vaikuttamisesta Antonovskyn hallittavuus ja ymmärrettävyys teoriaan pohjautuen. He kertovat, sen vaativan riittävästi tietoa ympäröivästä maailmasta sekä taitoja ja resursseja, mutta sen lisäksi ihminen tarvitsee ymmärrettävän ja hallittavan toimintaympäristön. Eli kun toimintaympäristö kohtaa ihmisen kunnioittavasti ja arvokkaasti, voi tämä henkilö käsitellä informaatiota rauhassa ja tehdä tietoisia päätöksiä asioista, jotka vaikuttavat hänen omaan elämäänsä. Tämänlainen kohtaaminen lisää henkilön autonomian kokemusta omassa elämässä. (Mt., 25.) Sosiaalipsykologisissa ja terveystieteellisissä tutkimuksissa on todettu autonomian tukevan hyvinvointia (Isola 2016, 597).

Nivala ja Ryytänen (2019, 229) kertovat sosiaalipedagogisen työn olevan usein inklusiivista, joka tarkoittaa kaikkien mukaan ottamista ja osallistamista. Inklusiivinen työ keskittyy yksilön toimintakyvyn parantamiseen sekä yhteiskunnan ja sosiaalisen ympäristön eksklusiota (Eräsaari 2005, 259) edistävien eli syrjäyttävien tekijöiden näkyväksi tekemistä. Inklusiivinen työ tähtää integraation toteutumiseen erilaisten oleellisten toimintakykyjen kehittämisellä. Tällainen työ vaatii erityistarpeiden tunnistamista yksilöitä kohtaavalla työllä. Nivala ja Ryytänen kirjoittavat myös kuinka yhteiskunnan tulee huomioida nämä erityistarpeet tarjoamalla riittävää tukea. (Nivala & Ryytänen 2019, 229.)

2.1 Työllistymisen merkitys osallisuuden kokemukseen

Työelämä voi parhaimmillaan tarjota monia hyvinvointia tukevia tekijöitä kuten arjen rutiinia ja aktiivisuutta, ennakoitavuutta aikataulullisesti sekä taloudellisesti, sosiaalisten suhteiden lisääntymistä ja kielitaidon sekä sosiaalisten taitojen kehittymistä. Työssä voi myös oppia uusia asioita ympäröivästä maailmasta ja erilaisia taitoja, joista voi olla hyötyä myös henkilökohtaisessa elämässä. Lisäksi työntekeminen ja oman tulon ansaitseminen voi edistää henkilön kokemusta autonomiasta ja kokemusta omaan elämään vaikuttamisesta. Maahan muuttaneille työpaikka voi lisätä kohdemaan kulttuurista pääomaa, kuten kielitaitoa ja yhteyksiä yhteiskuntaan. Työllistyminen voi edistää maahan muuttaneiden integraatiota kokonaisvaltaisesti sen tukiessa uuteen yhteiskuntaan sopeutumista eli sosiokulttuurista sopeutumista. (Yijälä & Luoma 2018, 11-12, 39.)

Isola ym. (2017, 29-30) haastattelivat työpaperissaan uravalmennukseen osallistuneita nuoria merkityksellisyydestä. He kertoivat yksinäisesti elämän tuntuvan merkitykselliseltä, kun kokee itsensä tarpeelliseksi. Nuoret mainitsivat vastavuoroisen toiminnan lisäävän merkityksellisyyttä. Tämä vastavuoroisuus voi olla toinen ihminen mutta myös jokin konteksti tai asia, johon voi vaikuttaa tai joka vaikuttaa itseensä. (Mt., 29-30.) Työpaikka ympäristönä tarjoaa työntekijälle ympäristön, jossa tämä voi tuntea merkityksellisyyttä, vaikuttamalla työympäristössä sekä vaikuttamalla siitä.

Yijälän ja Luoman (2018) toteuttamassa haastattelututkimuksessa haastateltiin maahan muuttaneita heidän työelämäpoluistaan ja työnteon merkityksestä heidän hyvinvointiinsa. Sekä työtömät että työelämässä olevat haastateltavat puhuivat tarpeestaan olla hyödyksi, kun taas työt-

tömyyden toimettomuus ja tukiriippuvuus koettiin ahdistavana (mt., 12). Työttömyys siis vähentää yksilön mahdollisuuksia päästä osaksi edellä mainittuihin työelämän tarjoamiin taloudellisiin, psykologisiin ja sosiokulttuurisiin hyötyihin (mt., 40).

3 DIGITALISAATIO

Ympäröivä maailmamme digitalisoituu ajan kuluessa yhä enemmän. Viimeisten vuosikymmenten aikana teknologia on kehittynyt kovaa tahtia, etenkin vuoden 2020 jälkeen, kun palvelut täytyi siirtää nettialustoille Covid-19 pandemian vuoksi. Digitalisaatio näkyy meidän arjessamme yhä enemmän kuten pankkiasioinnissa, julkisen liikenteen palveluissa sekä julkishallinnollisten palveluiden käytössä. Digitalisaatio tarkoittaa tietotekniikan hyödyntämistä arkielämän helpottamiseksi (Digitaalinen Helsinki 2022) ja toimivampien ja joustavampien toimintatapojen luontia (Valtiovarainministeriö 2022a), erityisesti palveluntarjoajien toiminnan tehostamiseksi.

Suomen hallitus asetti Digitalisaation edistämisen ohjelman eli Digiohjelman vuonna 2020, jonka tavoitteena on, että vuoteen 2023 mennessä kaikki julkiset palvelut ovat saatavilla digitaalisesti ja yritysten paperi- ja käyntiasioinnit ovat vähentyneet merkittävästi. Näiden rinnalla tavoitteena on myös varmistaa digituen riittävä saatavuus sekä palveluiden saavutettavuuden varmistaminen yhdenvertaisuuden edistämiseksi. (Valtiovarainministeriö 2022b.)

Miksi digitalisaatiota edistetään? Ensisijaistesti digitalisaation edistämällä tavoitellaan erilaisia hyötyjä kuten palveluiden sujuvampaa toimivuutta ja parempaa tuottavuutta. Kun julkisten palveluiden sähköinen käyttö lisääntyy ja palvelutuotanto tehostuu, sen tuottamiseen menevät kustannukset pienenevät ja yhteisiä verovaroja säästyy (Valtiovarainministeriö 2022c). Sama tuotannon tehostuminen pätee myös yrityksiin, menojen laskiessa heidän kilpailukykynsä nousee suhteessa saman alan yrityksiin.

Kun yritykset hyödyntävät digiympäristöä toiminnassaan, heidän palvelutuotantonsa voi tehostua ja kustannukset laskea. Esimerkkinä erään pankin verkkoasiakkuuden tekeminen, jonka paperiasiakirjojen edestakaiseen lähettelyyn on mennyt kuukausi, kun nykyään saman sopimuksen tekeminen onnistuu hetkessä verkossa Scriven eSign -teknologian avulla (Scrive 2023). Tällainen tuotannon tehostaminen digitalisaatiota hyödyntäen, luo automaattisesti kilpailua yritysten välillä, joka puolestaan johtaa jatkuvaan kehittämiseen, joka ajaa myös digitalisaatiota eteenpäin.

Digitalisaatio näkyy joka puolella, kuten koulutuksessa, julkisella ja yksityisellä sektorilla sekä ihmisten vapaa-ajan viettotavoissa. Se on globaali ilmiö joka, yhdistää ihmisiä ja yrityksiä joka

puolelta maailmaa mahdollistamalla yhteydenpidon ja tiedon jakamista sekä sen nopeaa saavutettavuutta, josta on paljon hyötyä etenkin harvaan asutuissa maissa kuten Suomessa. Tämä puolestaan edistää vuoropuhelua eri maiden ja kulttuurien välillä ja avaa enemmän ovia kansainvälisiin toimintaympäristöihin. Terveysalan digitalisaation myötä potilaan hoitohistoria löytyy sähköisestä potilastietojärjestelmästä, joka edistää hoidon saavutettavuutta sekä palvelun laatua (Empirica 2023). Digitalisaatio parantaa kouluttautumismahdollisuuksia, erilaisten alustojen tarjotessa kursseja ja tutkintoja. Lisäksi se vähentää organisaatioiden liikematkvoja virtuaalokokousten ja -tapahtumien myötä. Työmatkaliikenteen väheneminen etätöiden seurauksena vähentävät päästöjä. (Mt.)

Digitalisaatiolla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia. Mitä enemmän yhteiskunnan toiminnot sekä sosiaaliset ympäristöt siirtyvät digiympäristöön sitä enemmän ihmiset, joiden digitaidot eivät ole sujuvia, jäävät yhteiskunnan toimintojen ulkopuolelle ja heidän sosiaaliset resurssinsa vähenevät. Digitalisaation ollessa vahvasti läsnä, myös työnantajien vaatimukset digitaidoista lisääntyvät, digiympäristössä työskentelemisen ollessa arkipäivää.

3.1 Digitaalinen osallisuus

Digitaalisten palvelujen ensisijaisuuden myötä, digitaidot ovat olennaisia kansalaistaitoja, joita ilman on lähes mahdotonta olla täysin osallisena yhteiskunnassa. Kun ihmisellä ei ole tietotaitoa käyttää digitaalisia työkaluja, tämä osattomuus voi johtaa kasautuvaan osattomuuteen muilla elämän osa-alueilla esimerkiksi taloudellisena, kulttuurisena ja sosiaalisena osattomuutena. (Pykäläinen & Sheekh 2021, 12-13.)

Vuonna 2019 asetettiin laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) jonka tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluja. Digi arkeen -neuvottelukunta tukee digitaalisten palveluiden kehittämistä yhdenvertaisesti, toimimalla vuoropuhelu kanavana kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten sekä digitalisoinnista vastaavan valtiovarainministeriön välillä. (Valtiovarainministeriö 2022d.) Neuvottelukunnan vuonna 2020 järjestämässä pyöreän pöydän keskustelussa oli aiheena digitaalisen osallisuuden edistämisen tärkeys digitalisoituvassa yhteiskunnassa, jossa eriarvoistumisen kasvu on riskinä (Valtiovarainministeriö 2020).

Neuvottelukunta julkaisi toimintakertomuksen vuonna 2019, jossa se toi esiin huomioitavat asiat digitaalisen Suomen kehittämisessä ehkäisten digisyrjäytymistä. Se mainitsi verkkomaailman esteettömyyden olevan tärkeää, joka toteutuu varmistamalla selkokielisyyden sekä kognitiivisen saavutettavuuden. (Juutinen 2019.) Kognitiivisella saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, kun verkkopalvelua on mahdollisimman helppo käyttää ja ymmärtää esimerkiksi, kun teksti on aseteltu väljästi ja nettisivulla on käytetty tuttuja kuvakkeita (Selkeästi meille 2023). Lisäksi perinteiset asiointitavat pitää turvata ja näin ollen panostaa kohtaamiseen, sitä tarvitseville. Käyttäjien osallistaminen digipalvelujen kehittämiseksi on yleistynyt ja lisää tutkimusta digitaalisen kehityksen vaikutuksista. Yksi esiin nousseista haasteista oli myös sähköisen tunnistautumisen välineiden saaminen esimerkiksi nuorille ja maahanmuuttajille, joka rajoittaa verkossa toimimista suuresti, sen ollen avain moniin digipalveluihin. (Juutinen 2019.)

Kuosti (2021) mainitsee blogikirjoituksessaan, kuinka palvelujen täysi digitalisoituminen ei ole mahdollista toteuttaa syrjimättä vähemmistöjä, jonka takia on tärkeä säilyttää viestintä muual- lakin kuin nettisivuilla tai sosiaalisessa mediassa. Hän mainitsee kuinka Suomen palveluraken- teen ymmärtäminen voi olla haastavaa, vaikka olisi hyvät digitaidot, jonka vuoksi maahan- muuttajille toteutettavaan digineuvontaan täytyy sisältää myös palveluneuvontaa. (Kuosti 2021.)

3.2 Työllistymisen digitalisaatio

Vuosina 2020-2022 käynnissä ollut ESR-rahoitteinen DigiPoint-hanke (Laurea 2023) etsi rat- kaisuja vastaamaan digitaalisen osaamisen kehittämistarpeeseen muuttuvilla työmarkkinoilla. Keskustelut työelämäasiantuntijoiden ja työnantajien edustajien välillä toi esille sen, että riittä- mättömät digitaidot voivat syventää ihmisten välistä eriarvoisuutta sekä lisätä uhkaa syrjäytyä työelämästä ja yhteiskunnasta. Riittämätön digiosaaminen voi hankaloittaa työllistymistä ja työuralla etenemistä. (Launikari & Hario 2021.) Digitaaliseen osallisuuteen vaikuttaa digitaito- jen lisäksi myös laitteiden saavutettavuus (Rantala-Nenonen & Saikko 2022).

Digitalisoitumisen myötä myös työnhaku toteutuu suurimmaksi osaksi, ellei kokonaan, verk- koympäristössä. Työnhaun toteuttamiseksi on olennaista tietää ja hallita tarvittavat alustat ja digitaidot (Rantala-Nenonen & Saikko 2022). Työpaikkailmoitukset löytyvät verkosta usealta eri nettisivulta, ansioluettelon ja työhakemuksen kirjoittaminen tapahtuu tekstinmuokkausoh- jelmalla ja nykypäivänä joissain työpaikoissa pyydetään lähettämään ansioluettelo videon muo- dossa. Usein myös työhaastattelut toteutetaan verkkoalustalla. (TE-palvelut 2021.) Nämä edellä

mainitut toimenpiteet vaativat monia digitaitoja kuten tiettyjen ohjelmien käyttöä, tiedostojen hallintaa sekä tekstin muotoilua.

4 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Plan International on lasten oikeuksien järjestö, joka toiminnallaan parantaa erityisesti heikoimmassa asemassa olevien tyttöjen elämää ja heidän suojeleuansa. Tämän poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattoman järjestön perustivat britti journalisti John Langdon-Davies sekä pakolaistyöntekijä Eric Muggeridge, Espanjassa vuonna 1937. Heidän tavoitteenaan oli tarjota ruokaa, suojaa ja koulutusta Espanjan siviilisodassa kärsineille lapsille kummitoiminnan avulla. Plan Internationalin kummitoiminnan tavoitteena oli toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen ympäri Eurooppaa auttaa sotaa paenneita lapsia. Silloinen nimi oli 'Foster Parents Plan for War Children'. Vuonna 1950 jälkeen Planin toiminta siirtyi pikkuhiljaa vähemmän kehittyneisiin maihin, jolloin sen nimi vaihtui 'Foster Parents Plan Inc.', joka kuvasi paremmin sen tavoitetta kehittää perustavanlaatuisesti lasten elämää. Tänä päivänä Plan International tekee työtä yli 75 maassa. (Plan International 2022a.) Plan Internationalin toiminta keskittyy erityisesti tyttöihin, siitä syystä, että heillä on poikia heikommat lähtökohdat toteuttaakseen oikeuksiaan ja mahdollisuuksiaan, järjestön kansainvälinen tavoite on että 100 miljoonaa tyttöä koulutuu ja pystyy vaikuttamaan omaan elämäänsä itse. (Plan International 2022b.)

Plan International Suomi perustettiin vuonna 1998 ja on osa kansainvälistä järjestöä. Suomessa Plan tekee vaikuttamistyötä, globaalikasvatusta ja maahanmuuttajatyötä. Lisäksi Plan Suomi kerää varoja, tekee kehitysyhteistyötä ja rahoittaa ja tukee kansainvälistä Plania yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Mt.)

Planin maahanmuuttajatyössä tehdään työtä maahan muuttaneiden osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi. Kahdessa näistä hankkeista, DNA- ja Matkalla -hankkeissa, toiminta keskittyy suurelta osin työnhakuun, sen opettelemiseen sekä kesätyöhön valmistautumiseen. Hankkeiden nuoret ovat 14-20-vuotiaita, jotka ovat asuneet Suomessa 0-5 vuotta. He pääsevät tutustumaan työelämään ja hakemaan töitä yhdessä ohjaajien kanssa ja aktiivisesti osallistuneet nuoret pääsevät hankkeen kautta kesätöihin. Työnhaku prosessiin kuuluu muun muassa ansioluettelon ja työhakemuksien tekeminen, työpaikkojen etsiminen ja haku ja työhaastatteluihin valmistautuminen.

Matkalla-hanke tähtää oppivelvollisuuden loppupuolella Suomeen muuttaneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten integroitumisen tukemiseen vertaistyön avulla. Työtä tehdään sekä nuorten että heidän huoltajiensa ja perheidensä kanssa. Projektissa nuoria tuetaan erityisesti opiskelun, työelämän ja vapaa-ajan teemojen kautta. Samat teemat käsitellään myös huoltajien kanssa.

Työskentely tapahtuu pääosin vertaisryhmätapaamisissa ja työpajoissa. Lisäksi hankkeessa järjestetään retkiä ja tapahtumia. (Plan International 2021a.)

DNA-Plan yhteistyö projektin tavoitteena on ehkäistä maahanmuuttajataustaisten nuorten marginalisoitumista ja edistää yhdenvertaisuutta oppimalla digitaitoja. Hankkeessa kartutetaan DNA:n työntekijöiden tietoa ja ymmärrystä monimuotoisesta työyhteisöstä samalla kun Planin nuoret oppivat työnhaun taitoja ja pääsevät tutustumaan työelämän taitoihin ja ICT-alan töihin. (Plan International 2022c; Plan International 2021b.)

4.1 Tarve

Tämän tutkimuksellisen kehittämistehtävän aihe nousi esiin, kun Planilla alkoi uusi yhteistyöhanke DNA:n kanssa, jonka tavoitteena on kiritä digikuilua kiinni. Ollessani työharjoittelussa Ideoimme hankkeen työntekijän kanssa mahdollisesta opinnäytetyön aiheesta ja kehittämistarpeista Planilla, jolloin hän mainitsi digitaitoharjoitteiden tarpeellisuudesta kyseisessä hankkeessa. Kun idea kehittyi puheesta opinnäytetyön yhteistyösopimukseen, tarkoituksena oli hyödyntää harjoitteita myös muissa hankkeissa, joissa järjestetään työnhaun ohjausta, joita oli opinnäytetyön aloitushetkellä käynnissä yhteensä kolme, mutta valmistumisvaiheessa enää kaksi. Varsinaisia digitaitoharjoitteita on saatettu tehdä aikaisemmin satunnaisesti yksittäisissä ryhmätapaamisissa työnhaun ohella.

Suurimmalla osalla toimintaan osallistuvista nuorista ei ole aiempaa työ- eikä työnhakukokemusta, siksi Planin hankkeen kautta tulleella opilla ja työkokemuksella on suuri merkitys nuorten tulevissa työhaussa. Nuorten hakiessa töitä seuraavan kerran itsenäisesti ilman tukea, olisi tärkeää, että työnhakuun tarvittavat tiedot ja taidot säilyisivät ja että nuoret olisivat hankkeen päätyttyä mahdollisimman varmoja omista taidoistaan hakea töitä. Ollessani työharjoittelussa Planilla, työskentelin pääosin Matkalla-hankkeessa, joka on yksi maahanmuuttajatyön hankkeista. Tein analyysin edellisellä kaudella mukana olleiden nuorten alku- ja loppukartoituksista, jossa tuli esiin, että hankkeen jälkeen moni nuorista ei kokenut pystyvänsä hakea töitä itsenäisesti (Teklai Abera 2021). Planin työn keskiössä on toimia kestävästi, niin että organisaation toiminnassa mukana olleet eivät olisi myöhemmin riippuvaisia tuesta, jota heille on tarjottu vaan sen sijaan tavoitteena on, että he osaisivat soveltaa hankkeessa opittuja tietoja ja taitoja mahdollisimman itsenäisesti. Tilaajan tarve on saada harjoitteet, jotka soveltuvat hankkeen toimintaan mahdollisimman hyvin ja vastaa hankkeissa asetettuihin tavoitteisiin. Tästä syystä

konkreettisille ja käytännönläheisille digiharjoitteille olisi tarve tukemaan nuorten tulevia työnhakua. Selkeät ja ryhmätoimintaan sopivat ohjausmateriaalit voivat auttaa sekä ohjaajia että nuoria, hahmottamaan opittavaa työnhaun kokonaisuutta.

Työnhaun digitaaloista opeteltaviin taitoihin lukeutuu muun muassa tiedonhaku työpaikkojen löytämiseksi, tekstinkäsittelyohjelman käyttö CV:n eli ansioluettelon ja työhakemuksen tekemiseen, sähköpostin käyttö yhteydenottoon, videotapaamis-alustat virtuaalityöhaastatteluihin, mahdollisesti verkkopankkitunnusten käyttö julkishallinnollisiin palveluihin pääsemiseksi, kuten vero.fi.

Työnhaussa korostuu myös kielitaito, jotta työnhakija ymmärtää työpaikkailmoituksessa mainitut tiedot, mutta tässä opinnäytetyössä emme syvenny digiympäristön kielelliseen saavutettavuuteen. Alustavasti opinnäytetyöprosessin alkaessa puhuimme yleisesti digitaaloharjoitteista, jotka rajasimme lopulta työnhaussa tarvittaviin digitaaloihin. Työelämässä tarvittavat digitaalit rajasimme pois siitä syystä, ettei aihealue olisi liian laaja ja lisäksi, työelämässä tarvittavat digitaalit vaihtelevat paljon eri työnkuissa. Moni Planin hankkeiden nuorista kerää ansioluettelonsa ensimmäisiä työkokemuksia, jotka eivät useimmiten vaadi erityisempiä digitaaloja.

Peda.net-verkko-oppimisympäristöstä (2018) löytyy harjoitekokonaisuus työnhaun harjoitteluun, jossa käydään läpi työpaikkojen etsiminen, erilaisten ansioluetteloiden tekeminen ja työhaastatteluun valmistautuminen opettajan ohjauksella. Osa sisällöistä ohjaa käyttäjän myös kolmannen osapuolen nettisivuille. Sisältö on kielellisesti haastavamman puoleinen sekä suhteellisen laaja, joka kasvattaa kynnyksiä sisällön ymmärtämiseksi. Lisäksi edellä mainitusta harjoitekokonaisuudesta jää uupumaan aihealueita kuten käyttäjätunnusten luominen ja sähköpostin käyttö. (Peda.net 2018.) Planin työnhaun ohjaukseen tehtävissä harjoitteissa on olennaista sisällön selkokielisyys sekä visuaalinen saavutettavuus sen helppo sovellettavuus ryhmätapaamisissa.

Digitalisoituneessa yhteiskunnassa, digitaalit ovat tärkeä taito, jotta kukin tulisi osalliseksi yhteiskunnassa ja kokisi omaavansa yhdenvertaiset mahdollisuudet. Perusdigitaalitojen puute vähentää yksilöiden mahdollisuuksia ja vähentää tasa-arvoa. Osallisuus vahingoittuu, jos tieto ympäröivästä maailmasta ei ole saavutettavissa. Lisäksi digitaalitojen puutteen vaikuttaessa työllistymiseen vaikeuttamalla sitä, yksilön yhteiskunnallinen sekä sosiaalinen osallisuus voi kärsiä, kun tämä jää paitsi muun muassa taloudellisista ja sosiaalisista voimavarojen lähteistä. Näin

ollen työhaussa tarvittavien digitaitojen systemaattisempi opettelu on hyvä tapa vahvistaa Planin toimintaan osallistuvien nuorten toimintavalmiuksia niin että taidot ovat hallussa myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Huomioon ottaen sen, että seuraava työnhakukerta nuorilla voi olla esimerkiksi vuosi hankkeen päättymisen jälkeen, jolloin hankkeessa opitusta voi tarvita muistutuksen, joten olisi suotavaa, että heillä olisi tiivis tietopaketti, joka muistuttaa mieleen jo aikaisemmin opittua työhaun askeleista.

5 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

5.1 Tutkimuskysymys

Tämän kehittämistyön tutkimuskysymykset ovat: Missä työhaussa tarvittavissa digitaidoissa Planin maahanmuuttajatyöhön osallistuvilla nuorilla on hankaluuksia, minkälaisia hankaludet ovat ja mitä haasteita ohjaajilla on eri aihealueiden ohjaamisessa?

5.2 Kehittämistyön lähestymistapa

Ojasalon, Moilasen & Ritakosken (2015) luettelemista kehittämistyön lähestymistavoista, palvelumuotoilulla voi vastata tehokkaasti tämän kehittämistehtävän tavoitteisiin. Palvelumuotoilulla tavoitellaan muun muassa jonkin palvelun parempaa toimivuutta tai tulevaisuuden tarpeita vastaavia käytännön ratkaisuja. Kehittäminen on käyttäjäkeskeistä perustuen palvelun taustalla olevien tekijöiden kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen käyttäen monipuolisesti erilaisia menetelmiä. Vastoin palvelumuotoilun ominaisuutta, tässä kehittämistyössä palvelun käyttäjät eivät ole kovin aktiivisesti mukana kehittämisprosessin eri vaiheissa. (Mt., 71-72.)

Vaikka tämän opinnäytetyön idea lähti käyntiin tarpeesta kehittää digitaitoja, harjoitteiden ideointi ja kehittäminen pohjautuu jo olemassa olevaan työhaun ohjaukseen ja siinä ilmeneviin ongelmiin. Tältä osin, tässä kehittämistyössä on myös toimintatutkimuksen ominaispiirteitä, johon kuuluu käytännön ongelman ratkaisu luomalla uutta tietoa ja ymmärrystä siitä. Toimintatutkimukselle on ominaista käyttää laadullisia ja osallistavia menetelmiä, jotka mahdollistavat pääsyn organisaation hiljaiseen tietoon, joka tässä kehittämistyössä vastaa työhaun ohjauksen kokemuksia. Vastoin toimintatutkimuksen prosessin ominaispiirrettä, tässä kehittämistyössä ei toistu eri vaiheet uudelleen. (Mt., 58, 61.)

Opinnäytetyö muistuttaa myös konstruktivistista tutkimusta, joka muistuttaa innovaatioiden tuottamista ja palvelumuotoilua. Siinä luodaan jokin uusi tuotos pyrkien käytännönläheiseen ongelmanratkaisuun nojautuen teoreettiseen pohjaan sekä uuteen käytännöstä kerättävään tietoon. Tässä lähestymistavassa on olennaista perehtyä ja ymmärtää käyttäjien tarpeet. (Mt., 68, 65.)

Tämän kehittämistyön tavoitteena on luoda harjoitteet tilaajan toimintaan, jotta jo olemassa oleva toiminta olisi vaikuttavampaa ja vastaisi paremmin tilaajan asettamiin tavoitteisiin sekä ympäröivään muuttuvaan yhteiskuntaan. Näiden työhaun digitaitoharjoitteiden luominen jo olemassa olevaan työhaun ohjausprosessiin, vaatii tietoa siitä miltä hankkeiden ryhmätoiminta

näyttää, minkälaiset resurssit hankkeissa on ja työnhaun hyviin ja haasteellisiin kokemuksiin perehtymistä. Tämä kehittämistyö pohjautuu käytännöstä kerättävään kokemusperustaiseen tietoon sekä tilaajaorganisaatiolta että muilta toimijoilta, jotka toteuttavat samantapaista toimintaa.

5.3 Menetelmien valinta

Lähestymistavaltaan palvelumuotoilu vastaa parhaiten tässä opinnäytetyössä tavoiteltavaan lopputulokseen, mutta en kuitenkaan valinnut palvelumuotoilulle ominaisia prosesseja tai metodeja kuten muun muassa etnografia, asiakasprofiilien luominen tai visiointi (Ojasalo ym. 2015, 75). Sen sijaan valitsimme yhdessä Planin ohjaajien kanssa tähän kyseiseen tilanteeseen sekä tarpeeseen sopivat menetelmät huomioiden organisaation resurssit sekä toimintaa ohjaavat arvot. Valitut menetelmät ovat toimintatutkimukselle ominaisia laadullisia ja osallistavia menetelmiä (mt., 61). Laadullisten menetelmien käyttö sopii tutkimusmetodinä tähän kehittämistehtävään hyvin määrällisten tutkimusten sijasta, muun muassa siitä syystä, että sitä kautta saa syvällisempää tietoa uusien harjoitteiden kehittämiseen, vertailukehittämisen sekä Planin ohjaajien aikaisempien kokemusten tiedon analysoinnin kautta.

5.4 Vertailukehittäminen

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin ideasta luoda digitaitoharjoitteet toteutettavaksi Planin ryhmätoiminnassa. Perehtyessäni digitaitojen ja työllistymisen aihealueeseen, löysin HEO Kansanopiston toteuttaman Työelämän digiosaaja -kurssin. Neljä kuukautta kestäväällä kurssilla käydään läpi yhdeksän osaamismerkkiä, jotka vahvistavat osallistujien digitaitoja ja taitoja hyödyntää erilaisia ohjelmistoja ja laitteita opiskelussa ja työelämässä (HEO 2023). Huomasin osaamismerkkien joukossa olevan paljon myös työnhaussa olennaisia taitoja kuten tiedostojen hallinta, tekstinkäsittely ja tiedonhaku (mt.). Minua kiinnosti se, kuinka hankkeessa toteutetaan näiden osaamismerkkien opettaminen ja halusin hyödyntää heidän kokemustaan tämän kehittämistehtävän toteuttamiseksi. Otin yhteyttä hankkeen työntekijöihin lähettämällä sähköpostin ja haastattelu kutsun toteuttaakseni vertailukehittämisen eli ”benchmarkkauksen” ja saimme sovittua haastattelun etäyhteydellä Teams-videopuhelun välityksellä.

Menetelmä perustuu tiedonkeruuseen, siitä kuinka toinen toimija onnistuu toteuttamissaan toiminnoissa, jotka ovat vertailukelpoisia oman kehittämistyön kohteen kanssa (Ojasalo ym. 2015,

186). Vertailukehittäminen on hyvä menetelmä tunnistaa ja oppia Työelämän digiosaaja -hankkeen kokemuksista, onnistumisista ja haasteista. Tavoitteena on saada tietoa muun muassa siitä, kuinka vertailukohteessa suoritetaan uusien aihealueiden opettaminen, miten opetettavat aihealueet on valittu ja rajattu sekä mitkä aihealueet tuottavat eniten haasteita ja minkälaisia käytäntöjä niissä tilanteissa on. Tavoitteena on hyödyntää saatua tietoa tulkitsemalla ja soveltamalla sitä Planin ryhmätoimintaan ja toimintaan sopivien harjoitteiden luomiseen (mt., 186).

5.5 Kysely

Halusimme saada käsityksen siitä, miten työhaun ohjausta on toteutettu tähän mennessä suhteessa työhaussa olennaisiin digitaitoihin, saadaksemme käsityksen siitä mitä toimivia käytäntöjä ohjauksessa hyödynnetään jo ja missä ohjauksen osa-alueissa on haasteita, sekä ohjaajien että nuorten näkökulmista. Tätä varten päätimme yhdessä Planin ohjaajien kanssa toteuttaa kyselyn ohjaajille, joilla on kokemusta maahanmuuttajatyön hankkeiden työhaun ohjauksesta.

Koska tavoitteena oli saada syvällisempi ymmärrys ohjauskokemuksista, toteutimme laadullisen kyselytutkimuksen (Surveymonkey 2023) vastoin kyselyn yleisempää tutkimustarkoitusta kerätä määrällistä aineistoa (Ojasalo ym. 2015, 121; Koppa 2016). Laadullinen tutkimus on hyvä tapa saada syvällistä ja tarkempaa tietoa (Surveymonkey 2023), joten laadullinen kyselytutkimus voi vastata tavoitteisiimme kattavasti. Menetelmä sopii hyvin tähän tilanteeseen myös siitä syystä, että kyselyyn vastaavia ohjaajia on kuusi henkilöä, joka on hyvä määrä vastauksia syvälliseen ymmärrykseen mutta myös sopivan tiivis määrä laadullista tietoa analysoitavaksi.

Rajasimme kyselyyn vastaavat ohjaajiin, keillä on tarpeeksi kokemusta maahanmuuttajatyön hankkeissa toteutettavasta työhaun ohjauksesta, koska he osaisivat vastata paremmin kysymyksiin. Syynä ohjaajien haastattelemiseen nuorten sijasta, on se, että Planin lastensuojelukäytäntöjen vuoksi, tutkimuslupa olisi pitänyt pyytää nuorten lisäksi myös vanhemmilta ja siinä olisi ollut haasteena kielellinen saavutettavuus ja sisällön ymmärtäminen, joka olisi voinut johtaa siihen, että ymmärrys tutkimuksesta ei välttämättä menisi perille ilman tulkkauksia, johon resurssit eivät olisi riittäneet. Lisäksi kohderyhmä ei välttämättä tiedä mitä digitaitoja heidän olisi hyvä tietää, jos he eivät vielä ole saavuttaneet kyseisiä taitoja. Hankkeiden ohjaajat sen sijaan pystyvät antamaan tietoa sen pohjalta, että he ovat ohjanneet nuoria työhaussa useaan kertaan monien eri nuorten kanssa ja hahmottavat työhaun kokonaisuuden. Näin ollen ohjaajat pystyvät antamaan arvokasta sisäistä hiljaista tietoa työhaun ohjaamisen kokemuksista.

Suunnittelin kyselyn Webropol alustalla sen ollen hyvä alusta kerätä ja analysoida tietoa. Aluksi suunnitellessani kyselyä, keskityin paljon kysymyksiin liittyen siihen, miten paljon ja millaisia digiharjoitteita ohjaajat ovat hyödyntäneet ja mitä haasteita nuorilla on ollut niissä. Kun lähetin alustavan version kyselystä kommentoitavaksi ohjaajilleni Planilta, he antoivat hyviä kehitysehdotuksia huomioiden sen, että yhdessä hankkeista ei olla tehty varsinaisia digiharjoitteita, joten kysymykset olisi hyvä muotoilla niin että miten tiettyjä työnhaun vaiheita on käyty läpi ja mikä siinä on ollut hankalaa ja mikä on onnistunut. Näin pääsin myös käsiksi jo olemassa oleviin hyviin käytäntöihin, joita voin hyödyntää harjoitteiden suunnittelussa.

5.6 Haastattelu

Päätimme toteuttaa asiantuntijahaastattelun vastaavaa toimintaa toteuttavalle taholle, tavoitteena saada lisää näkemystä digiympäristössä toimimisen haasteista. Haastattelu on sopiva menetelmä syvällisen tiedon keräämiseen ja sopii tilanteeseen, jossa halutaan korostaa yksilöä tutkimustilanteessa, tässä tilanteessa haastateltavaa (Ojasalo ym. 2015, 106).

Otin yhteyttä Digirasti-hankkeeseen, joka toteuttaa digitaitoja vahvistavia kursseja työttömille työnhakijoille (Suomidigi 2020). Lähetin sähköpostin sekä haastattelu kutsun hankkeen nettisivuilta löytämäni sähköpostiosoitteeseen ja kahden viikon sisällä haastattelu oli tehty. Kun löysin hankkeen netistä, huomasin heidän keskittyvän paljon työnhaun digitaitoihin ja ajattelin heidän toimintansa olevan hyvä asiantuntijahaastattelun kohde. Haastattelun materiaalin tavoitteena on saada vertailukelpoista kokemusta suhteessa Planin ohjaajien kokemuksiin ja tukea digitaitoharjoitteiden luomisessa.

6 ANALYYSI

6.1 Vertailukehittämisen toteutus

Suunnittelin vertailukehittämistä varten kysymykset, joita käyttää apuna tarvittavan tiedon saamiseen. Kysymykset toimivat hyvin mutta haastattelu oli todella vapaamuotoinen ja vuorovaiikutuksellinen, jotta pystyin vastaamaan haastattelun aikana esille tulevaan tietoon, sen sijasta, että seuraisin liikaa valmiita kysymyksiä. Valmiita kysymyksiä oli muun muassa:

- Kuinka uuden osaamismerkkin opettaminen tapahtuu käytännössä?
- Onko jotain tiettyjä osaamisalueita tai aiheita, jotka ovat olleet haastavia ohjauksessa?
- Koetteko että harjoitteet toimivat yleisesti kaikille ryhmäläisille?
- Miten toimitte, jos opiskelijalla tulee vastaan kielimuuri/ei ymmärrä netissä olevaa tekstiä?

6.1.1 Aineiston analyysi

Työelämän Digiosaaja -kurssi toteutetaan muutamaa lähiopetus kertaa lukuun ottamatta etäopetuksena. Tapaamiset järjestetään Zoom-videopalvelussa ja oppimateriaali alustana käytetään Moodle-oppimisalustaa. Tapaamisissa on paikalla kaksi opettajaa ja kurssin noin 40 opiskelijaa. Kurssi muodostuu yhdeksästä osaamismerkistä, toisin sanoen moduulista, jotka käydään läpi yksi kerrallaan.

Uutta aihetta opeteltaessa, opettaja kertoo aiheesta ja näyttää esimerkiksi tietyn ohjelman käytön tai jonkin toiminnon suorittamisen, jonka jälkeen opiskelijat tekevät siihen liittyvän harjoitustehtävän itsenäisesti. Tehtäviä voi olla esimerkiksi julisteen tekeminen, Excel-taulukon luominen tai ohjevideon kuvaaminen. Ohjaustilanteet nauhoitetaan ja tallenteet ladataan Moodle-alustalle, josta löytyy myös lisämateriaaleja kuten ohjevideoita yksittäisten nettialustojen käytöstä. Haastateltava kertoi, että ohjaustallenteiden löytyminen tukemaan harjoitteita on koettu hyväksi käytännöksi ja on saanut paljon hyvää palautetta. Hän kertoi ohjevideoiden luomisen olevan kuitenkin yllättävän työlästä, koska ne vaativat tarkkaa suunnittelua. Planin toiminnassa ei myöskään toistaiseksi ole käytössä vastaavaa oppimisalustaa kuten Moodle, johon voisi julkaista mahdollisia opetusvideoita, sen sijaan yhteydenpitovälineenä nuorten kanssa käytetään

WhatsAppa sekä sähköpostia. Ohjaustapa, jossa opettaja näyttää ensin, jonka jälkeen opiskelijat pääsevät tekemään, voisi toimia hienosti Planin ryhmätapaamisissa. Haastateltava kertoi heidän käyttäneen kyseistä toimintatapaa, kun kurssi oli lähiopetuksessa.

Harjoitustehtävien tueksi on myös kertauspäiviä, jolloin opiskelijat saavat enemmän tukea minkä tahansa tehtävän kanssa. Lisäksi opiskelijoilla on aikaa aina tunnin lopussa tai seuraavalla tunnilla kysyä apua, jos heillä on kysymyksiä tehtäviin liittyen. Planin toiminnan ollen pääosin lähitapaamisena, ohjaajat pystyvät paikan päällä antamaan apua kädestä pitäen nuorten tehdessä harjoitteita.

Kurssin muita hyviä käytäntöjä on muun muassa pitää asiat käytännönläheisenä ja tekemiskeskeisenä, koska digitaidot ovat yksinkertaisesti erilaisten ohjelmien opiskelua, jolloin opiskelijoille täytyy antaa tilaa kokeilla itse ja myös tarjota heille apua olemalla läsnä.

Kurssin haasteiksi osoittautui etäopetuksen haasteellisuus verrattuna lähiopetukseen, jossa pystyisi näyttämään ja opastamaan paikan päällä paljon sujuvammin. Haasteena on opiskelijoiden eri taitotasot ja taustat, joka hankaloittaa ohjaustilanteissa etenemistä. Joillekin oppilaille vauhti on liian hidaski ja joillekin liian nopea. Haastateltava kertoi, että tähän ei ole mitään tiettyä ratkaisua mutta hyödynnetään sitä, että opettajia on kaksi sekä tarjoamalla kertauspäiviä ja ohjaustallenteita. Kielitaito sisällön ymmärtämiseksi on yksi kurssilla esiintyvistä haasteista, johon ei myöskään ole tiettyä ratkaisua. Kielimuurista johtuviin haasteisiin vastataan esimerkiksi sopimalla erillisiä tapaamisia tukea tarvitsevien opiskelijoiden kanssa. Edellä mainittujen aiheiden suhteen olennaisista on opettajien läsnäolo ja opiskelijoiden kohtaaminen.

6.2 Kyselytutkimuksen toteutus

Kysely (liite 1) oli tarkoitettu Planin maahanmuuttajatyön ohjaajille, jotka ovat toteuttaneet työhaun ohjausta vähintään yhden hankekauden ajan. Keskustelimme yhdessä kahden Planin ohjaajan kanssa siitä, ketkä vastaavat kyselyyn ja he lähettivät kyselylinkin eteenpäin kuudelle maahanmuuttajatyön ohjaajalle. Kaikki odotetut vastaajat täyttivät kyselyn.

Suunnitellessani kyselyä, käytin apuna HEO Kansanopiston (2023) Työelämän Digiosaaja -hankkeen osaamismerkeissä läpikäytäviä aihealueita, jotka olivat olennaisia työhaussa. Lisäksi otin mukaan Planin työhaun ohjauksessa aikaisemmin läpikäytyjä aiheita. Päätin kyselyssä arvioitaviksi työhaun aihealueiksi seuraavat:

- Sähköpostin käyttäminen ja viestin kirjoittaminen

- Liitetiedoston lisääminen
- Käyttäjätunnusten luominen
- Tekstinkäsittelyohjelman käyttö
- Pilvipalvelun käyttö
- Tiedostojen siirtäminen laitteelta toiseen
- Videopuhelusovellusten käyttö
- Tiedonhaku

Työnhaun prosessin edetessä on olennaista olla verokortti, jonka saaminen verkosta edellyttää sähköisen tunnistautumisen välineet. Tähän mennessä Planin toiminnassa nuoret ovat päässeet yhdessä ohjaajan kanssa soittamaan verotoimistoon saadakseen verokortin. Koin että tämä käytäntö on hyvä, siitä syystä, että siinä tulee itseoppimisen kokemus, mutta myös siksi että monilla hankkeiden nuorimmilla ei ollut omaa pankkitiliä, joka tarkoittaa, että verkkopankkitunnuksiaan ei ole.

Kyselyssä ohjaajat arvioivat ensin jokaisen aihealueen arvosanalla asteikolla yhdestä viiteen, sen mukaan miten helppo tai vaikea aihe on ollut nuorille. Lisäksi ohjaajat vastasivat tarkentaen avoimessa kysymyskohdassa mikä kyseisissä aihealueissa on ollut haastavaa nuorille ja mikä sujuvaa, sekä mitä hyviä käytäntöjä ja haasteita aihealueen ohjaamisessa on ollut.

Kyselyn lopussa oli vielä seuraavat avoimet kysymykset:

- Onko joku muu työnhaussa olennainen digitaito, jota ei ole vielä mainittu? Mitä haasteita ja hyviä käytäntöjä sen ohjaamisessa on ollut?
- Onko jotkut tietyt aihealueet työnhaun digiympäristössä, joiden läpikäyminen on ollut erityisen hankalaa ohjaajalle?
- Miten arvioisit yleisesti nuorten kyvyn itsenäiseen työnhakuun hankkeen päätteeksi?
- Onko jotain lisättävää, josta voisi olla hyötyä nuorten digitaitohaasteiden kartoittamisessa?

Näihin kysymyksiin ei tullut paljoa vastauksia ja moni vastauksista vahvisti vain edellä mainittujen aihealueiden tärkeyttä tai toi esiin niihin liittyviä lisäkommentteja.

6.2.1 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on menetelmä, joka sopii hyvin myös strukturoimattoman tiedon analysointiin, tässä tapauksessa kysely, jossa keskitytään paljon avointen kysymysten vastauksiin (Tuomi & Sarajarvi 2018, 87). Sisällönanalyysissä analysoitava aineisto voi olla mikä tahansa kirjallinen materiaali. Analyysissä pyritään saamaan selkeämpi ja tiivistetty näkemys aineistosta, tavoitteena informaatioarvon lisääminen tekemällä jonkin niin sanotun näkymättömän näkyväksi. (Mt., 87-88, 90).

Kyselyyn vastanneet ohjaajat arvioivat edellisen hankekauden hankkeiden nuorten yleisen osaamistason 8:lla eri digiosaamisalueella. Arviointi tapahtui käyttämällä numeerista asteikkoa yhdestä viiteen, jossa yksi tarkoittaa haastavaa tai vaikeaa ja viisi tarkoittaa helppoa. Kahdeksasta osa-alueesta, ohjaajat arvioivat seuraavat neljä vaikeimmiksi nuorille: pilvipalvelut (2,2), tiedonhaku (2,3), tekstinkäsittelyohjelma (2,3), liitetiedostojen liittäminen (2,5). Loput aihealueista saivat seuraavat keskiarvot: sähköpostin käyttö ja viestin kirjoittaminen (2,7), käyttäjätunnusten luominen (2,8), tiedostojen siirtäminen laitteelta toiseen (3,0) ja videopuhelusovellusten käyttö (4,3).

Kuvio 1: Ohjaajien arvio nuorten osaamisesta aihealueittain. Skaala 1 = Vaikea, 5 = Helppo.

Kävin läpi avoimet kysymysvastaukset aihealue kerrallaan, luokittelemalla vastaukset neljään kategoriaan, jotta aineisto olisi helpompi kasata ja tiivistää ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Kategoriat olivat nuorten haasteet, nuorten onnistumiset, ohjauksen haasteet ja ohjauksen onnistumiset. Lajittelun jälkeen tein yhteenvedon aihealueittain.

Sähköpostin käyttäminen ja viestin kirjoittaminen

Sähköpostin käytössä haasteena on ollut käyttäjälle kirjautuminen. Monilla sähköposti pysyy valmiina kirjautuneena puhelimella, joka ei vaadi salasanan muistamista.

Yhdessä vastauksessa mainittiin viestin etsimisen hankaluus eli sähköposti sovelluksen haku-toiminnon käyttäminen. Toisessa vastauksessa mainittiin vielä roskapostikansion tarkistamisen olennaisuus. Muuten sähköposti sovelluksen käyttäminen onnistuu nuorilta.

Vastauksissa oli useampi maininta siitä, kuinka sähköpostiviestin kirjoittamisen taito vaihtelee paljon nuorten välillä. Jos kielitaito on hallussa, niin perus sähköpostirunko onnistuu eli tervehdys, kokonaisten lauseiden käyttäminen sekä lopetus. Kuitenkin monille ei ole selvää, että pelkkä ”ok” vastaus ei riitä, vaan täytyisi ymmärtää ja osata miten vastata kokonaisilla lauseilla. Vastauksissa sanottiin, että sähköpostin kirjoittamista on saatu harjoiteltua ja hyväksi käytännöksi on koettu viestin kirjoittaminen yhdessä niin, että nuori kirjoittaa ja sitten tarvittaessa korjataan yhdessä.

Liitetiedoston lisääminen

Yksi ohjaajista kertoi, että yhdessä hankkeista he ovat auttaneet tai hoitaneet liitteen lisäämiset, koska vain muutama nuori on osannut tehdä sen itse. Toinen ohjaaja kertoi, että osan kanssa täytyy kädestä pitäen näyttää liitteen lisääminen, eli tämän suhteen olisi tarve lisäresursseille.

Liitettävän tiedoston löytäminen tiedostoista on tuottanut hankaluuksia, jonka avuksi olisi hyvä harjoitella hakutoiminnon käyttöä sekä tiedoston nimeämistä. Vieraat sanat ja useampi askel liitetiedostoa liitettäessä voi tuottaa hankaluuksia tai liite voi jäädä liittämättä, jos nuori ei ymmärrä mitä kyseinen kohta lomakkeessa tarkoittaa.

Käyttäjätunnusten luominen

Käyttäjätunnusten luominen on aika tuttua nuorille käytännössä, mutta termien ”kirjautu sisään” ja ”rekisteröidy” eron tunnistaminen on välillä haasteena. Lisäksi luotujen käyttäjätunnusten muistaminen ja ylipäätään hahmottaminen, että kun uusi käyttäjätunnus luodaan, niin se pitää myös yrittää muistaa. Moni nuori on tarvinnut apua esimerkiksi kaupungin työnhakujärjestelmiin kirjautumiseen. Hyvä käytäntö ohjauksessa on ollut, että ohjataan tekemään Gmail-sähköposti sen ollen laajasti käytössä ja se on suhteellisen yksinkertainen. Vastauksissa tuli ehdotuksia siitä, että käytäisi nuorten kanssa läpi, minkälainen salasana olisi hyvä, eli tietoturvallinen, sekä siitä että tutustuttaisi Google Driven pilvitalennustilaan.

Tekstinkäsittelyohjelman käyttö

Arvio tämän aihealueen helppoudesta sai arvoja yhden ja neljän välillä, eli eri ohjaajilla on hyvin eri näkemykset tämän helppoudesta tai vaikeudesta. Hankalimmat ja olennaisemmat osat ovat tekstin asettelu ja muotoilut kuten sisennykset, pisteet, isot kirjaimet, kappalejaot. Yksi ohjaaja sanoi, että koska ansioluettelon sekä työhakemuksen sisältö on ollut keskiössä, asetteluiden opetteluun ei olla keskitytty paljoa. Toinen mainitsi siitä, että vaikka siihen ei ole keskitytty, niin asettelut ovat tärkeitä, sen näyttäessä työnantajalle hakijan tekstinkäsittelytaidot. Hyviksi käytännöiksi mainittiin valmiin Microsoft Word -pohjan käyttämistä, mutta niissäkin muotoilut ovat tuottaneet päänvaivaa, kun rivit pomppivat ja fontit vaihtelevat.

Pilvipalvelun käyttö

Kaksi ohjaajaa vastasi heillä olevan toimiva käytäntö jakaa työhakemuksen ja CV:n eli ansioluettelon mallipohjan OneDrive linkkinä nuorille, jossa he voivat aina muokata tiedostoja ja ohjaajat voivat seurata sitä, helppo nuorille ja ohjaajille. Tässä on mahdollisena haasteena se, kun nuori kopioi ja muokkaa tekstiä jollain toisella alustalla, jolloin muokkaukset eivät tallennu pilveen ja tiedostot voivat mennä sekaisin. Toisessa vastauksessa mainittiin, että nuoret eivät osaa luoda itse jaettavia tiedostoja pilvipalvelussa, haasteena muun muassa pääsyoikeuden anto sähköpostin kautta.

Tiedostojen siirtäminen laitteelta toiseen

Tässä aihealueessa on samaa haastetta kuin liitetiedoston lisäämisessä eli hankaluuksia liitettävän tiedoston löytämisessä tiedostoista, jota auttaisi hakutoiminnon käytön osaaminen sekä tiedoston oikeanlainen nimeäminen. Lisäksi haastetta luo ulkoisen laitteen kansion löytäminen johon tiedosto siirretään.

Puolet ohjaajista vastasivat, että aihetta ei ole käsitelty ryhmissä, mutta olisi hyvä harjoitella. Toisissa ryhmissä taas on harjoiteltu paljonkin ja onnistuminen on vaihdellut paljon nuorten kesken. Olisi myös hyvä, että nuori tallentaa oman CV:n itselleen talteen käytettäväksi hankevuoden jälkeen, jotta se olisi helppo löytää itsenäisesti. Vastauksissa oli mainintoja siitä, kuinka ohjaaja on hoitanut tiedostojen siirtämisen USB-tikulle, koska sen harjoitteluun ei ole jäänyt aikaa. Yksi ohjaaja kertoi, ettei tiedostojen siirtämiselle ole ollut tarvetta koska he käyttävät pilvipalvelua johon tiedostot tallentuvat automaattisesti.

Videopuhelusovellusten käyttö

Teams-videopuhelusovelluksen käyttö onnistuu yllättävän hyvin nuorilta, vaikka ei olisi ennen käyttänyt sitä. Haasteina on ollut mikin tai kameran toiminta, mihin syy jäänyt epäselväksi. Chatin käyttö toimii yleensä sujuvasti. Välillä ilmenee ongelmia tapaamiseen liittymisessä. Nuoret tarvitsevat kerran ohjeistuksen, että puheluun osallistuminen ei vaadi kirjautumista, jonka jälkeen ongelmaa ei yleensä ole ollut. Teams-sovelluksen lataaminen puhelimelle ja ohjeistus ryhmässä on ollut hyvä käytäntö. Mahdollisen verkkotyöhaastattelun suhteen, hyvä muistuttaa nuoria valaistuksesta ja oman äänen kuuluvuudesta.

Tiedonhaku

Haasteellisin ja olennaisin osuus tällä osa-alueella on vaikeus ymmärtää työpaikkailmoitusten sanastoa, joka voi olla haastavaa ymmärtää myös suomea äidinkielenään puhuville. Usein tekstit ovat pitkiä ja sieltä voi olla vaikea poimia olennaiset palkkaukseen ja työnkuvaan liittyvät tiedot, johon tarvitsisi ohjaajan läsnäoloa enemmän. Hyvinä käytäntöinä vastauksissa mainittiin työpaikkailmoituksessa huomioitavien olennaisten asioiden opettelu, tiedonhaun yhdessä läpikäyminen ja eri työnhakualustoihin tutustuminen.

6.2.2 Yhteenveto

Jatkoin vastausten analysointia kehittämistehtävän tavoite mielessä, pohdin ja tein johtopäätöksiä siitä minkälaiset tarpeet tietyn aiheen opettelemisessa on huomioon ottaen resurssit sekä sen, että nuorille halutaan luoda itseoppimisen kokemus. Analysoidessani kirjoitin myös ehdotuksia siitä minkälaisia harjoitteet voisivat olla ja mitä asioita harjoitteita ohjatessa pitäisi muistaa.

Ohjaajat mainitsivat kielitaidon olevan vaikuttava tekijä sisällön ymmärtämisessä ja sitä kautta digiosaamisessa. Haasteena on ymmärtää kaikenlaisia termejä ja toimintoja, joita työnhakuprosessissa tulee vastaan kuten Microsoft Word -ohjelman toimintojen ymmärtäminen, sujuvan yhtenäisen tekstin kirjoittaminen, työnhakulomakkeen ymmärtäminen ja itselleen sopivan työpaikkailmoituksen löytäminen. Tämä kielimuuri nostaa haastetta harjoitteiden luomisessa koska jos nuori ei ymmärrä sisältöä, usein ainoana vaihtoehtona on, että ohjaaja näyttää kädestä pitäen tai että aihealue käydään yhteisesti läpi koko ryhmän kanssa ohjaajan näyttäessä näytöltä. Aika- ja ohjaajaresurssien suhteen hyvä harjoitemuoto voisi olla yhtäaikainen tekeminen ohjaajan kanssa niin että ohjaaja näyttää projektorin kautta ja nuoret tekevät samanaikaisesti.

Aika- ja ohjaajaresurssit tulivat vastauksissa usein esille etenkin niissä aihealueissa, jotka ohjaajat ovat kokeneet haastavimmiksi nuorille. Rajallisten resurssien vuoksi asiat on täytynyt asettaa tärkeysjärjestykseen sen suhteen, mihin käytetään aikaa ja mitkä ohjaaja hoitaa nuoren puolesta. Yksi ohjaajista vastasi liitetiedoston liittämisen kysymykseen seuraavasti:

“Tätäkään ei meidän hankkeessamme ole tehty/käyty läpi. Ohjaaja on usein se, joka hoitaa ja auttaa liitteiden laitot. Muutama nuori osaa sen tehdä itsenäisestikin, mutta varmaan valtaosalle ei ihan selvää”

Harjoitteiden suhteen tulisi pitää mielessä nämä tekijät ja suunnitella eri osa-alueiden harjoitteet suhteellisen tarkasti, jotta tärkeäksi koetut opittavat asiat tulisivat nuorille tietoon, mutta myös yksinkertaisesti, jotta materiaalin ymmärrettävyys olisi mahdollisimman hyvä ja yksinkertainen. Eli tuotokseksi sopisi yksinkertaisia ja tiiviitä harjoitepaketteja tai mahdollisesti ohjausmateriaalia.

6.3 Haastattelun toteutus

Vertailukehittämisen tapaan, valmistauduin tähänkin haastatteluun tukikysymyksillä valmiina vapaamuotoiseen ja keskustelevaan haastatteluilmapiiriin. Haastattelu toteutui yhden Digirasti-hankkeen työntekijän kanssa, keneltä halusin kysyä seuraavat kysymykset:

- Minkälaisia digitaitoja tarvitaan työllistyäkseen nykypäivänä?
- Mitä haasteita työnhaun digiympäristössä tulee usein esille teidän työssänne?
- Tuleeko maahan muuttaneiden ohjauksessa esiin joitain tiettyjä haasteita?
- Onko nuorilla ja aikuisilla erilaisia haasteita?

6.3.1 Aineiston analysointi

Haastateltava kertoi CV:n olevan haaste työnhaun prosessissa monelta osin. Monelta työnhakua tekevältä puuttuu CV, joka tuo haastetta sen ollen vaadittu dokumentti monessa työnhakulomakkeessa sekä esimerkiksi rekry-tapahtumissa. CV tuottaa haastetta myös siinä, että moni ei ole tietoinen sen tarkoituksesta. Monelta puuttuu ymmärrys siitä mitä sinne pitäisi kirjoittaa ja minkälainen sen pitäisi olla. Tämän haasteen itsenäiseen selvittämiseen tarvitsisi tiedonhaku-taitoa löytääkseen avun netistä. Planin toiminnassa on jo vahvasti läsnä CV:n tarkoituksen ymmärtäminen osana työnhakuprosessia ennen sen aloittamista ja tämä haastattelu vahvisti sen tärkeyttä osana toimintaa.

Ansioluettelon lisäksi haastateltava kertoi digilukutaidon olevan yksi esille tulevista haasteista. Tämä taito on olennaista työpaikkailmoituksen ymmärtämiseksi, jotta hakija ymmärtäisi kuinka paikkaa haetaan ja mitä siihen vaaditaan sekä työnhakulomakkeen ymmärtämiseksi, jotta hakija ymmärtäisi mitä tietoja siinä vaaditaan. Työnhakulomakkeen ymmärtämisestä oli maininta myös Planin ohjaajien vastauksissa, jossa sanottiin, että nuorelta voi jäädä liite liittämättä, jos tämä ei ymmärrä mitä lomakkeessa pyydetään.

Ansioluettelon tekemisessä on olennaista, että työnhakija osaa kertoa itsestään, omista vahvuuksistaan ja tuoda esiin motivaatiotaan päästä kyseiseen työpaikkaan. Kysyessäni maahanmuuttaneiden ohjauksen haasteista, haastateltava toi esiin kielitaidon puutteen keskeisenä haasteena, joka vastaa sitä mitä Planin ohjaajat kertoivat aikaisemmassa kyselyssä. Oman osaamisen sanoittaminen voi itsessään olla hankalaa ja kielitaidon puute tekee siitä haastavampaa. Osaamisen tunnistamisen lisäksi, se täytyy osata myös kirjoittaa, joka luo haastetta. Haastateltava kertoi kyseisen asian ohjaamisessa olevan haasteena se, kuinka paljon auttaa ohjattavaa kirjoittamisessa, vaikuttamatta ohjattavan toimijuuden kehittymiseen. Planin kyselyssä tuli esille se, että välillä ohjaajien täytyy asettaa asiat tärkeysjärjestykseen ja tehdä tietyt asiat nuorten puolesta rajallisten aikaresurssien vuoksi. Tämä täytyy pitää mielessä tehdessä harjoitteita Planin maahanmuuttajatyön toimintaan, kuinka opetella tiettyjä asioita resurssit huomioon ottaen, mutta niin että nuoret pääsevät itse tekemään.

Haastateltava kertoi nuorten ohjauksessa olevan haasteena se, että he tarvitsevat enemmän motivoimista ja kannustamista työnhaussa. Lisäksi se, että heillä ei ole aikaisempaa työkokemusta, vaikeuttaa CV:n kirjoittamista ja omasta osaamisesta ja kokemuksesta kertomista. Planin ryhmätoiminnassa vahvistetaan itsetuntemusta erilaisilla harjoitteilla, joilla pyritään tunnistamaan omat vahvuudet sekä opettelemaan adjektiiveja kuvaamaan omia ominaisuuksia. Näitä harjoitteissa opittuja asioita hyödynnetään CV:tä tehdessä sekä ryhmissä tehtävissä harjoittelutyöhaastatteluissa. Nämä harjoitteet ovat hyvä toimintatapa haastateltavan esittämän haasteen vastaamiseen.

Haastattelussa tuli myös esiin ymmärryksen tarve siitä, minkälaisia töitä nuorten kannattaa hakea, jos heillä ei ole aikaisempaa työkokemusta, josta haastateltava sanoi, että painotus kannattaa pitää kesätöissä ja sesonkitöissä. Harjoitteita suunniteltaessa voi pitää mielessä tämän, harjoiteltaessa tiedonhakua.

7 DIGITAITOHARJOITTEET: OHJAAJAN OPAS

7.1 Harjoitteiden pohdinta ja suunnittelu

Opinnäytetyöni tuotoksena on harjoitteet, joiden avulla Planin toimintaan osallistuvat nuoret voivat harjoittaa työhaun digitaitojaan. Harjoitteiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon toiminnan resurssit ja olosuhteet, kuten ryhmätapaamisissa käytössä olevat tilat ja välineet sekä työnhakuun käytettävä aika. Nämä uudet harjoitteet tulevat käyttöön tukemaan nykyistä työnhakuprosessia, tarkoittaen sitä, että harjoitteiden toteuttamiseen ei vapaudu erikseen aika- tai ohjaajaresursseja. Tämän vuoksi harjoitteiden olisi hyvä olla tiiviitä ja käytännönläheisiä, jotta nuoret pääsevät hakemaan töitä ja saavat samalla itseoppimisen kokemuksia.

Ryhmätapaamiset järjestetään erilaisissa tiloissa kuten nuorisotaloilla, asukastiloissa ja luokkahuoneissa ja nuorilla on työhaun vaiheessa aina tietokoneet käytössä. Pohtiessani harjoitteiden muotoa, mietin ohjevideoiden tekemistä, joista nuoret saavat ohjeet uusien osaamisalueiden harjoitteluun. Työelämän Digiosaaja -kurssin työntekijä kertoi haastattelussa heidän tehneen muutaman ohjevideon esimerkiksi tietyistä nettisivuista tai ohjelmien käytöstä ja kertoi sen vievän paljon aikaa ja olevan työlästä. Lähiopetuksessa käytettävät mahdolliset ohjevideot eivät kuitenkaan välttämättä vapauttaisi ohjaajia auttamasta nuoria heidän tehdessä harjoitetta.

Työelämän digiosaaja -kurssilla ohjausvideotallenteet, on koettu hyväksi käytännöksi ja on saanut hyvää palautetta opiskelijoilta. Video on tallenne opetustilanteesta Zoom-alustalla. Opiskelijat käyttävät tallenteita tukena kyseisen aihealueen harjoitteiden tekemisessä. Planin toiminnan ollessa lähiopetuksena ja koska harjoitteet toteutetaan ryhmätapaamisissa, ohjaajat pystyvät auttamaan nuoria tarpeen mukaan kädestä pitäen. Toisin kuin Työelämän Digiosaaja -kurssilla, jossa tehtävät tehdään itsenäisesti etänä, jolloin tallennevideot ovat opiskelijoiden ensisijainen apu.

Keskustelimme Planin ohjaajien kanssa ohjevideoiden luomisesta ja pohdimme että videot olisivat hyviä, kun niitä voi myös jakaa jälkepäin. Ehdotin että loisin ohjevideoita, joissa selostaisin samalla, mutta päädyimme kuitenkin siihen tulokseen, että se ei ole kannattavaa nettisivujen ulkomuodon ja tietojen vanhentuessa nopeasti uusilla päivityksillä. Sen sijaan hyödynsin vertailukehittämisessä saatua tietoa siitä, kuinka opettaja näyttää ensin näytöltä ja oppilaat tekevät sen jälkeen siihen liittyvän tehtävän. Tämä käytäntö oli myös aikaisemmissa HEO Kansanopiston digiosaamiskursseilla, kun toiminta oli lähiopetuksessa, jolloin harjoitteet tehtiin

yhdessä paikan päällä. Päätin että harjoitteiden olisi hyvä olla ohjaajan oppaan muodossa (liite 2). Lisäksi loin ohjaamisen tueksi Microsoft PowerPoint -ohjelmalla diat (liite 3), joita voi lisätä kyseisen ryhmätapaamisen diaesitykseen sen mukaan mitä harjoitteita sillä kerralla halutaan tehdä.

Planin ohjaajat ehdottivat kuitenkin, että ohjaustilanteiden tallentaminen ja niiden jakaminen nuorille olisi hyvä tapa parantaa hankkeiden exit-suunnitelmaa, jonka tarkoituksena on antaa nuorille resursseja vielä hankkeen päättymisen jälkeen. Lisäksi tallenteet olisivat hyviä katsottavaksi heille ketkä eivät ole päässeet jonain kertana ryhmätapaamiseen.

Aloitin harjoitteiden suunnittelun asettamalla tavoitteet jokaisen aikaisemmin asetettujen aihealueiden opettelemiseen, sen perusteella mitä tietoa sain tekemistäni ohjaajien kyselystä sekä ja haastattelusta sekä tutkimalla itsenäisesti työnhaun eri vaiheita. Sen jälkeen aloin suunnittelemaan harjoitteita. Harjoitteiden tavoitteena tarjota nuorille itseoppimisen kokemus antamalla heille mahdollisuuden kokeilla eri toimintoja työnhaun digiympäristössä.

Käyttäjätunnusten luominen. Tavoitteena on, että kaikilla on henkilökohtainen sähköposti ja ymmärrys siitä, että koulun sähköposti lakkaa toimimasta valmistumisen jälkeen, ymmärrys käyttäjätunnusten muistamisesta sekä termien ”kirjautu sisään” ja ”rekisteröidy” erottaminen toisistaan. Suunnittelemani harjoitteessa luodaan Gmail-tunnukset yhdessä, yhden ohjaajan näyttäessä esimerkkiä omalta näytöltä, ja toisen ohjaajan kiertäen nuorten luona autamassa. Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi ohjaajien tulee muistuttaa ja näyttää esimerkkiä siitä minkälainen on tietoturvallinen salasana.

Sähköpostin käyttö ja viestin kirjoittaminen. Tavoite on sähköpostiviestin rungon ymmärtäminen ja harjoittelu, hakutoiminnon käyttö sähköpostiviestien löytämiseksi ja roskapostin tarkistaminen. Harjoitteessa nuoret kirjoittavat sähköpostiviestin omalle ohjaajalleen PowerPoint-diassa näkyvän esimerkin mukaisesti. Ohjaajat muistuttavat ohjaustilanteessa, sähköpostin rungosta eli aloituksesta, kokonaisista lauseista sekä lopetuksesta. Sen jälkeen tutustutaan sähköpostisovelluksen hakutoimintoon, hakemalla juuri kirjoitettu sähköposti.

Tekstinkäsittelyohjelma. Tavoitteena on oppia työnhaussa tarvittavien dokumenttien tekstin muotoilu, kuten lihavointi, sisennys, kappalejako, pisteet, Shift-näppäimen käyttäminen ja kuvan liittäminen. Harjoitteessa nuorille lähetetään niin sanottu ”viallinen CV-pohja” (liite 4) OneDrive linkkinä. Samassa tiedostossa tulee olemaan muotoiluohjeet edellä mainittujen muotoilujen toteuttamiseksi, joita seuraamalla nuoret muokkaavat CV-pohjaa. Nuorten on tarkoitus

saada oma CV näyttämään ihan samalta kuin ohjaajan näyttämä esimerkki CV, jossa muotoilut ovat kunnossa. Lisäksi ohjaaja muistuttaa nuoria isojen kirjaimien ja pisteiden käytöstä.

Liitetiedostojen liittäminen. Tavoitteena on oppia tiedoston liittäminen, tutustua yleisiin tiedoston lataamissymboleihin, oppia tiedostojen selaamista käyttämällä hakutoimintoa ja ymmärtämällä tiedoston nimeämisen merkityksen. Suunnittelin tämän harjoitteen niin että nuoret pääsevät tutustumaan myös työhakemuslomakkeen täyttämiseen. Harjoitteessa nuoret tallentavat tekemänsä CV-tiedoston tietokoneelleen, jonka liittämistä he harjoittelevat täyttämällä harjoituslomakkeen.

Tiedonhaku. Tavoitteena on saada ymmärrys siitä mitä hakusanoja käyttää ymmärtämällä minkälaisia töitä on etsimässä. Aihealueessa tutustutaan hankkeiden nuorille olennaiseen työn haku ja työpaikkailmoitusten sanastoon, olennaisiin palkkukseen ja työnkuvaan liittyvään sanastoon sekä sen tiedon poimimiseen työpaikkailmoituksesta. Harjoitteessa tutustutaan sanastoon, niin että nuoret pääsevät etsimään termejä työpaikkailmoituksista poimien sieltä olennaiset asiat valmiiseen vastaus paperiin. Lisäksi harjoitteessa tutustutaan työnhakualustoihin ja suodatintyökaluun, nuorten etsiessä itselleen sopivia työpaikkoja.

Ohjaajien kyselyssä oli mukana myös pilvipalvelujen ja videopuhelualustan käyttö sekä tiedostojen siirtäminen laitteelta toiseen. Pilvipalvelun käytössä ilmenee välillä haasteita, kun nuori muokkaa kyseistä tiedostoa jollain toisella alustalla ja tiedot eivät tallennu pilveen. Toisena haasteena nuorilla on jaettavan tiedoston luominen itse. Vastauksissa tuli esiin, että Microsoft OneDrive-palvelua käytetään pääosin vain, kun ohjaaja jakaa CV-pohjan muokattavaksi nuorille. Sen edistyneemmälle pilvipalvelun käytölle ei ole varsinaisesti tarvetta työnhaun suorittamiseksi, josta syystä päätin rajata tämän aiheen pois harjoitteista. Ohjaajien lähettämä linkki jaettuun CV-pohjaan on ollut hyvä ja toimiva käytäntö, jota hyödynnän tätä toisen osaamisalueen harjoitteen yhteydessä.

Videopuhelualustan käyttö on sujunut hyvin nuorilla, muutamaa muistutusta lukuun ottamatta. Hankkeiden työnhakuun valmistautumisessa on myös jo hyviä käytäntöjä, jolloin nuoret pääsevät harjoittamaan videopuhelualustan käyttämistä työhaastattelutilanteessa. Tästä syystä päätin rajata tämän aiheen pois harjoitteista.

Tiedostojen siirtäminen laitteiden välillä jakoi mielipiteitä ohjaajien välillä. Vastauksissa oli mainintoja, tämän taidon harjoittamisen tarpeellisuudesta mutta että aikaresurssit eivät ole riittäneet tähän. Toisissa vastauksissa oli mainintaa siitä, ettei tämä asia ole ollut tarpeellinen

pilvipalvelun käytön vuoksi. Ryhmätoiminnan rajallisen aikaresurssin takia päätin rajata tämän aiheen pois harjoitteista. Kuitenkin tämän aiheen haasteiksi mainittiin vastaavia asioita kuin liitetiedoston liittämistä, kuten tiedostojen selaaminen ja oikeanlainen tiedoston nimeäminen, joita nuoret pääsevät harjoittelemaan kyseisen aihealueen kohdalla.

Kun harjoitteet olivat valmiita, lähetin ne kommentoitavaksi Planin maahanmuuttajatyön ohjaajille. Heiltä tuli positiivista palautetta harjoitteista. Harjoitteita ei valitettavasti ehditty kokeilla ja arvioida ennen tämän opinnäytetyön valmistumista ja palautusta.

7.2 Exit-suunnitelma

Vaikka harjoitepaketin tavoitteena on, että nuoret osaisivat toimia jatkossa itsenäisesti työhaun digiympäristössä, olisi hyvä, että heillä on muistutus opituista taidoista, johon he voisivat palata tarpeen vaatiessa. Tästä on kyse niin sanotussa exit-suunnitelmassa, josta keskustelimme Planin ohjaajien kanssa. He ehdottivat kuinka ohjaustallenteiden jakaminen esimerkiksi WhatsApp-viestialustalla voisi olla hyvä tapa tarjota nuorille muistutus opetellusta myös hankkeen jälkeen.

Suunnitelluista harjoitteista, ohjaustallenteen tekeminen onnistuisi seuraavien harjoitteiden kohdalla: käyttäjätunnusten luominen, liitetiedostot ja liittäminen sekä tiedonhaun toinen harjoitteista. Tämä mahdollinen tallenteiden toteuttaminen jää Planin ohjaajille tehtäväksi ja jaettavaksi eteenpäin nuorille.

Toinen exit-suunnitelmaa edistävä toimi voisi olla tiivis tietopaketti työhaussa muistettavista asioista, joka lähetettäisi nuorille hankkeen päättymisen jälkeen. Se voisi olla kuvamuodossa, jossa on kasattuna työhaussa muistettavat olennaiset toimenpiteet. Sen tarkoituksena olisi toimia nuorille muistutuksena työhaussa muistettavista toimenpiteistä, joka toimii tukena tulevissa työhaussa hankkeen päättymisen jälkeen. Ohjaajat voisivat lähettää tämän kuvan nuorille hankkeissa käytettävissä viestintäalustoissa.

7.3 Osaamismerkki järjestelmä

Opinnäytetyön ideointi vaiheessa keskustelimme Planin ohjaajien kanssa mahdollisesta osaamismerkkijärjestelmästä, joka voisi tukea nuorten oppimista tunnistamalla heidän kartutta-

maansa taitoa. Työelämän Digiosaaja -kurssilla on käytössä osaamismerkkit, jotka opettaja arvioi hyväksyty-hylätty-periaatteella. Tämänlainen osaamismerkkikäytäntö ei kuitenkaan vastaa sitä mitä Planin toimintaan haetaan.

Opintokeskus Sivis (2023) tarjoaa digitaalisia osaamismerkkejä järjestöjen toiminnan tukemiseksi. Kyseiset osaamismerkkit ovat kuitenkin tarkoitettu järjestöjen henkilöstölle, joten kyseiset taidot eivät vastaa Planin nuorten hankkeessa kartuttamaa tietotaitoa. Myös Osaamiskeskus Kentauri (2021) tarjoaa osaamismerkkejä, jotka ovat tarkoitettu järjestöjen nuorten vapaaehtoisten osaamisen tunnistamiseksi. Nämä eivät myöskään vastaa Planin toimintaan tarvittavaa osaamismerkkikäytäntöä.

8 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Tässä kehittämistyössä selvitettiin Plan International Suomen maahanmuuttajatyön hankkeiden työnhaun ohjauksessa ilmenneet haasteet. Ohjaajat kertoivat työnhaun keskeisen haasteen olevan kielitaito, sen ollen vaikuttava tekijä sisällön ymmärtämisessä ja sitä kautta digiosaamisessa. Haasteena on ymmärtää kaikenlaisia termejä ja toimintoja, joita työnhakuprosessissa tulee vastaan kuten Wordin toimintojen ymmärtäminen, sujuvan yhtenäisen tekstin kirjoittaminen, työnhakulomakkeen ymmärtäminen ja itselleen sopivan työpaikkailmoituksen löytäminen.

Kehittämistehtävän tuotos oli luoda harjoitteet tukemaan nuorten oppimista sekä ohjaajien ohjausta. Ne ovat diaesitysmuodossa (liite 3), josta ohjaajat voivat kopioida tarvittavat diat kyseisen ryhmätapaamiskerran diaesitykseen, sekä ohjaajan oppaan muodossa (liite 2), jossa on ohjeet jokaisen harjoitteen ohjaukseen ja selitys jokaisen harjoitteen tavoitteista sekä tarvittavista välineistä. Harjoitemateriaalien ulkoasu vaatii vielä muokkausta tilaajaorganisaation materiaalien muotoilujen mukaisesti, jotka eivät olleet saatavilla minulle. Tästä syystä lähetin materiaalit ilmaan muotoiluja, jotta Planin ohjaajien olisi helpompi lisätä muotoilut jälkepäin.

Tilaaja ei ehtinyt antaa palautetta harjoitteista ennen opinnäytetyön valmistumista, jotta olisin voinut kehittää harjoitteita vielä paremmiksi. Tilaaja voi kuitenkin itse soveltaa ja kehittää luotuja harjoitteita tarpeen mukaan. Harjoitteet sopivat käytettäväksi myös yksitellen, eli harjoitepakettia ei välttämättä tarvitse toteuttaa kyseisessä järjestyksessä, sen sijaan niitä voi hyödyntää tarpeen mukaan. Ne sopivat käytettäväksi muidenkin tahojen toiminnassa työnhaun ohjauksen tukena digitaitojen kartuttamiseksi.

Harjoitteet ovat suunniteltu Planin jo olemassa olevan työnhaun ohjauksen tueksi, joten niiden käyttö ei muuta ryhmätoiminnan sisältöä. Harjoitteiden aiheet määräytyivät aikaisemman ohjauksen haasteiden pohjalta tarpeen mukaan, joten harjoitteet eivät käsittele työnhaun kaikkia vaiheita, sen sijaan ne täydentävät ryhmänohjausta niissä aihealueissa, joissa on aikaisemmin ollut haasteita.

Kysely ei tuottanut tietoa maahan muuttaneiden nuorten omista kokemuksista digiympäristössä toimimisesta, sen sijaan ohjaajat kertoivat ohjauksessa aikaisemmin ilmenneistä haasteista. Tämä tutkimustyö ei siis selvittänyt nuorten näkemyksiä, jonka vuoksi tutkimustulokset ja yhteenvedot eivät välttämättä vastaa nuorten kokemuksia.

Opinnäytetyöprosessi oli haastavaa mutta palkitsevaa. Tutkimusmenetelmien toteuttaminen onnistui sujuvasti kun niihin osallistuneet vastasivat haastattelukutsuihin nopeasti ja tilaajaorganisaation ohjaajat täyttivät kyselyn pikaisesti kyselyn valmistumisen jälkeen. Haastattelun toteuttaminen ja litterointi oli minulle tuttua entuudestaan, mutta kyselytutkimuksen luominen oli uutta. Kyselylomakkeen lopulliset kysymykset olivat todella hyviä ja antoivat juuri tarvittavat tiedot. Tilaajaorganisaation työntekijät auttoivat kyselyn suunnittelussa sekä harjoitteiden muodon pohdinnassa opinnäytetyön prosessin alkaessa, josta oli paljon hyötyä tutkimusaineiston analyysi vaiheessa.

Toteuttaessani kehittämistyötä, perehdyin digitalisaatioon ja sen haasteisiin osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Tutustuin digitaalista osallisuutta edistäviin tahoihin ja hallituksen toimenpiteisiin tukea digitaalisen osallisuuden toteutumista, joka tukee yhteisöpedagogin kompetenssien mukaista yhteiskunnallista osaamista.

LÄHTEET

- Digitaalinen Helsinki 2022. Mitä digitalisaatio tarkoittaa. Viitattu 6.1.2023. <https://digi.hel.fi/esittely/mika-digi/#:~:text=Digitalisaatio%20tarkoit-taa%20sit%C3%A4%2C%20ett%C3%A4%20tietotekniikkaa,l%C3%A4hett%C3%A4mi-seen%20sek%C3%A4%20esimerkiksi%20terveydenhuollon%20tiedonkulkuun>
- Empirica 2023. Digitalisaation haitat ja hyödyt. Viitattu 25.2.2023. <https://www.empirica.fi/digitalisaation-haitat-ja-hyodyt/>
- Eräsaari, Risto 2005. Inklusio, eksklusio ja integraatio sosiaalipolitiikassa. Kiistakysymysten kartoitusta. Teoksessa, Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, vol 13, 252 – 267. Viitattu 27.2.2023. <https://journal.fi/janus/article/view/50315>
- HEO 2023. Työelämän Digiosaaja. Viitattu 20.1.2023. <https://www.heo.fi/tyoelaman-digiosaaja/>
- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. THL työpaperi 33/2017. Viitattu 10.10.2022. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>
- Isola, Anna-Maria 2016. Autonomia, demokratia ja yhteiset. Osallisuuden paikallinen edistäminen. Yhteiskuntapolitiikka 2016, 595-600. Viitattu 9.12.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131351/YP1605_Isola.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Juutinen, Sanna 2019. Rakennusaineita yhdenvertaisen digitaalisen Suomen rakentamiseen. Suomidigi 2019. Viitattu 16.12.2022. <https://www.suomidigi.fi/blogit/rakennusaineita-yhdenvertaisen-digitaalisen-suomen-rakentamiseen-viitattu-17.12.2022>
- Kuosti, Artem 2021. Maahanmuuttaneet jäävät digitalisaation ulkopuolelle. Suomidigi 14.12.2021. Viitattu 25.2.2023. <https://www.suomidigi.fi/blogit/maahan-muuttaneet-jaavat-digitalisaation-ulkopuolelle>
- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019. Viitattu 15.12.2022.
- Launikari, Mika & Hario, Pasi 2021. Työnantajat ja digitalisaatio – Digiosaaminen on perustaito 2020-luvun työelämässä. Laurea Journal 15.2.2021. Viitattu 3.12.2022. <https://journal.laurea.fi/tyonantajat-ja-digitalisaatio-digiosaaminen-on-perustaito-2020-luvun-tyoelamassa/#91e3ff90>
- Laurea 2023. 6Aika DigiPoint. Viitattu 19.1.2023. <https://www.laurea.fi/hankkeet/6/6aika-digipoint/>
- Nivala, Elina 2008. Syrjäytymisestä osallisuuteen. Teoksessa Sosiaalipedagoginen Aikakauskirja, vuosikirja 2008, 9.vuosikerta, 5-12. Viitattu 22.11.2022. <https://doi.org/10.30675/sa.120848>
- Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus Oy. Viitattu 27.2.2023.

- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritakoski, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. 3.-4. Painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy. Viitattu 30.1.2023.
- Opintokeskus Sivis 2023. Digitaaliset osaamismerkkit. Viitattu 27.2.2023. <https://www.ok-sivis.fi/jasenpalvelut/osaamisen-tunnistaminen-ja-tunnustaminen/osaamismerkkit.html>
- Osaamiskeskus Kentauri 2021. Ota Kentaurin osaamismerkkit käyttöön! Uutinen. Osaamiskeskus Kentauri 1.11.2021. Viitattu 27.2.2023. <https://kentauri.fi/ota-kentaurin-osaamismerkkit-kayttoon/>
- Peda.net 2018. Osaajia työelämään -verkko-oppimisympäristö. 5. Työnhakutaidot. Viitattu 2.2.2023. <https://peda.net/jao-ammattillinen/hankkeet/sujuvat/osaajiatyoelamaan/oppimisymparisto/moduuli5>
- Plan International 2021a. Avustushakemus. Ei julkaistu. Viitattu 6.2.2023.
- Plan International 2021b. Introducing the ICT sector to migrant youth and increasing the understanding of Diversity and Inclusion in DNA. Ei julkaistu. Viitattu 6.2.2023.
- Plan International 2022a. Our history. Viitattu 2.11.2022. <https://plan-international.org/organisation/history/>
- Plan International 2022b. Plan International parantaa erityisesti tyttöjen elämää ja suojelua. Viitattu 2.11.2022. <https://plan.fi/tutustu-planiin/>
- Plan International 2022c. Dna ja Plan yhteistyöhön. Viitattu 2.11.2022. <https://plan.fi/artikkelit/dna-ja-plan-yhteistyohon/>
- Pykäläinen, Sara & Sheekh, Ayan 2021. Digitaidoilla kohti kotoutumista ja osallisuutta: Hakeva-hankkeen digipajat maahan muuttaneiden naisten digitaitoja vahvistamassa. Opinnäytetyö 2021 Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.9.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/505038/Pyk%C3%A4l%C3%A4inen_Sara_%20ja_%20Sheekh_Ayan.pdf?sequence=2&isAllowed=y#page7
- Rantala-Nenonen, Katriina & Saikko, Sanna 2022. Miten digitalisaatio haastaa työllistymistä? Metropolia, Tikissä 15.9.2022. Viitattu 6.2.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/09/15/miten-digitalisaatio-haastaa-tyollistymista/>
- Scrive 2023. Digitalisaatio. Viitattu 25.2.2023. <https://www.scrive.com/fi/digitalisaatio/>
- Selkeästi meille 2023. Mitä on kognitiivinen saavutettavuus? Viitattu 23.2.2023. <https://www.selkeastimeille.fi/kognitiivinen-saavutettavuus/mita-on-kognitiivinen-saavutettavuus/>
- Suomidigi 2020. Helsingin kaupunki: Digirasti-hanke. Viitattu 2.2.2023. <https://www.suomidigi.fi/suunnannayttajat-kilpailu/suunnannayttajat-2020/helsingin-kaupunki-digirasti-hanke>
- Surveymonkey 2023. Laadullisen tutkimuksen tekeminen. Viitattu 1.2.2023. <https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>
- TE-Palvelut 2021. Digitaidot työhaussa ja työelämässä 6.9.2021. Viitattu 6.2.2023. <https://toimistot.te-palvelut.fi/-/digitaidot-ty%C3%B6haussa-ja-ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4>
- Teklai Abera, Rewina 2021. Alku- ja loppukartoitusten analyysi. Ei julkaistu.

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2. Painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 8.3.2023
- Valtiovarainministeriö 2020. Kaikkien osallisuus ja hyvinvointi ovat keskeisiä digitaalisessa yhteiskunnassa. Tiedote. Valtiovarainministeriö 29.10.2020. Viitattu 21.2.2023. <https://vm.fi/-/kaikkien-osallisuus-ja-hyvinvointi-ovat-keskeisia-digitaalisessa-yhteiskunnassa>
- Valtiovarainministeriö 2022a. Julkisen hallinnon digitalisaatio. Viitattu 6.1.2023. <https://vm.fi/digitalisaatio>
- Valtiovarainministeriö 2022b. Digitalisaation edistämisen ohjelma. Viitattu 30.11.2022. <https://vm.fi/digitalisaation-edistamisen-ohjelma>
- Valtiovarainministeriö 2022c. Julkishallinnon digitaaliset palvelut. Viitattu 6.1.2023. <https://vm.fi/sahkoiset-palvelut>
- Valtiovarainministeriö 2022d. Digi arkeen -neuvottelukunta. Viitattu 7.1.2023. <https://vm.fi/digi-arkeen-neuvottelukunta>
- Yijälä, Anu & Luoma, Tiina 2018. ”En halua istua veronmaksajan harteilla, haluan olla veronmaksaja itse”. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja tilastot. Viitattu 1.12.2022. https://hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_06_20_Tutkimuksia_2_Yijala_Luoma.pdf

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

HUMAK®

Digitaidot ja niiden ohjaaminen (DNA, CV, Matkalla)

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei,

toteutan opinnäytetyötä osana yhteisöpedagogin opintojani, jonka tavoitteena on toteuttaa digitaaliharjoitteita toteutettavaksi Planin maahanmuuttajatyön hankkeiden vertaisryhmätapaamisissa. Harjoitteet suunnitellaan erityisesti Dna-, Matkalla- ja CV-työelämään hankkeisiin.

Harjoitteita voi käyttää tukena työnhaku prosessissa, tukemaan nuorten itsevarmuutta työhaun digiympäristössä ja näin ollen olemaan hankevuoden jälkeen varmempi omista taidoista hakea töitä itsenäisesti.

Tässä kyselyssä on tarkoitus selvittää teidän ohjaajien näkemys työhaun ohjaamisen kokemuksista nuorten digitaalitojen suhteen.

Kiitos jo etukäteen vastauksistanne!

Terveisin, Rewina

1. Missä hankkeessa/hankkeissa olit ohjaajana viime kaudella (-21-22)? *

- Dna
 CV
 Matkalla

Arvioi miten seuraavien aiheiden läpikäynti on sujunut nuorten osalta? (1=vaikeasti - 5=helposti)

2. Sähköpostin käyttäminen, viestin kirjoittaminen *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

3. Liitetiedoston lisääminen (sähköpostiin, nettilomakkeeseen) *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

4. Käyttäjätunnusten luominen *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

5. Tekstinkäsittelyohjelman käyttö *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

6. Pilvipalvelun käyttö, jaetut tiedostot *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

7. Tiedostojen siirtäminen laitteelta toiseen (esim. usb:stä ja puhelimesta tietokoneelle) *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

8. Videopuhelusovellusten käyttö *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

9. Tiedonhaku (työpaikat) *

	1	2	3	4	5	
Vaikea	☐	☐	☐	☐	☐	Helppo

Mikä aihealueessa on sujuvaa ja haastavaa nuorille?

Mitä hyviä käytäntöjä edellä mainitun ohjaamisessa on ollut? Entä haasteita?

---

10. Onko joku muu olennainen työnhaussa tarvittava digitaito jota ei ole vielä mainittu? Mitä haasteita ja hyviä käytäntöjä sen ohjaamisessa on ollut?

---

11. Onko jotkut tietyt aihealueet työnhaun digiympäristössä, joiden läpikäyminen on ollut erityisen hankalaa ohjaajalle?

---

12. Miten arvioisit yleisesti nuorten kyvyn itsenäiseen työnhakuun hankkeen päätteeksi? *

	1	2	3	4	5	
Tarvitsee paljon tukea	☐	☐	☐	☐	☐	Ei tarvitse tukea

13. Onko jotain lisättävää, josta voisi olla hyötyä nuorten digitaitohaasteiden kartottamisessa?

Liite 2: Harjoitteiden ohjaajan opas

Digitaitoharjoitteet työnhakuun – ohjaajan opas

Harjoitteiden läpikäymiseen on diaesitys, joista ohjaajat voivat kopioida käsiteltävät diat tapaamiskohtaisiin diaesityksiin.

Käyttäjätunnusten luominen

Tavoite:

- Henkilökohtainen sähköposti ennen työnhaun alkamista ymmärrys siitä, että koulun sähköposti lakkaa toimimasta
- Käyttäjätunnusten hallinnoinnin ymmärtäminen
- Termit tutuksi: Kirjautu sisään ja rekisteröidy -ero.

Tehtävä: Luo Gmail-tunnus

Luodaan Gmail tunnukset yhdessä, ohjaaja näyttää omalta näytöltään, kuinka päästä tunnustenluomis sivulle (google haku: "gmail" > luo tili) ja ohjeistaa sen täytössä. Nuoret, joilla on jo Gmail-tunnus, voivat kirjautua sisään tietokoneella. Varmistetaan että nuori muistaa salasanan, jos ei, kannustetaan luomaan uusi salasana ja laittamaan muistiin

Muistutetaan

- Selkeän sähköpostiosoitteen luomisesta, josta työnantaja tunnistaa helposti työnhakijan nimen.
- Tunnusten muistaminen/hallinta
- Tietoturvallinen salasana
- Huomautus siitä, että joissain työalustoilla täytyy myös luoda tunnukset.
Työnhaku alustat, joissa luodaan tunnukset: Kuntarekry, Helsingin kaupungin rekry (helsinkirekry.fi), Barona (riippuen työpaikasta)

Harjoitteeseen Tarvitsee: projektori, jossa ohjaaja tekee samanaikaisesti (ei välttämätön), nuorilla oma puhelinnumero jolla vahvistaa tili, nuorilla mieluiten tietokoneet.

Rekisteröitymisen ensimmäisen vaiheen jälkeen vaaditaan puhelinnumero, sitä osaa ohjaajan ei tarvitse tehdä.

Sähköpostin käyttö ja viestin kirjoittaminen

Tavoite:

- Sähköpostiviestin rungon ymmärtäminen ja harjoittelu
- Hakutoiminnon käyttö sähköpostiviestien löytämiseksi
- Roskapostin tarkistaminen

Tehtävä: Kirjoitetaan viesti ohjaajalle

Nuori luo uuden sähköpostiviestin ja kirjoittaa siihen diassa näkyvän esimerkin mukaisesti, joka lähetetään ryhmän ohjaajalle.

Tämän jälkeen käydään ohjaajan kanssa yhdessä läpi mistä roskaposti kansio löytyy ja miten hakutoiminto toimii.

- Voidaan etsiä juuri kirjoitettu sähköposti
- Muistutus tarkistaa roskaposti säännöllisesti!

Ohjaaja voi näyttää omaa gmail-tiliä/sähköpostia tai vain ohjeistaa suullisesti ja kiertäen nuorten koneilla.

Muistutetaan

- Isot kirjaimet (käyttämällä Shiftiä) ja pisteet ja pilkut
- Koitetaan saada oma viesti näyttämään mahdollisimman samalta kuin esimerkki viesti.

Harjoitteeseen tarvitsee: Esimerkkiviesti näkyvillä (diaesitys) projektorilla **tai** tulostettuna, ohjaajan sähköpostiosoite näkyvillä, nuorilla mieluiten tietokoneet.

Tekstinkäsittelyohjelma

Tavoite:

- oppia lihavointi, sisennys, kappalejako, pisteet, isot kirjaimet (Shiftin käyttäminen), kuvan liittäminen

Tehtävä: ”Tämä CV-pohja on mennyt sekaisin, korjaa se ja täytä siihen omat tiedot.”

Ohjaaja lähettää nuorille ”viallisen” CV:n ennen ryhmätapaamista OneDrive linkkinä. Samassa tiedostossa on muotoiluohjeet, joita seuraamalla nuoret tekevät muokkauksia.

Muokkaukset tehdään ottaen mallia esimerkki CV:stä, joka ohjaajalla on auki näytöllä (valmiina diaesityksessä).

Ne jotka ovat saaneet CV:n valmiiksi voivat siirtyä työhakemuksen muokkaamiseen (CV:n tallennus/lataaminen tietokoneelle seuraavassa harjoitteessa)

Muistutetaan:

- Lause alkaa isolla kirjaimella ja päättyy pisteeseen.
- Muistutetaan Shiftin käytöstä CapsLockin sijasta.
- Kappalejaot, rivien väleihin saa tilaa painamalla enter-näppäintä.
- Koitetaan saada oma CV näyttämään ihan samalta kuin esimerkki CV.

Harjoitteeseen tarvitsee: esimerkki CV näkyvillä projektorilla **tai** tulostettuna, ohjaaja lähettää ”vialliset” CV:t nuorille ennen tapaamisen alkua (OneDrive linkki), nuorilla tietokone.

Huom. Kuvan liittämisen jälkeen kuvan valmis asettelu muuttuu, joka täytyy korjata à Paina kuvasta -> rivitä teksti -> neliö oikealla -> rivitä teksti -> tekstin takana. Ohjaaja auttaa tässä.

Liitetiedostojen liittäminen

Tavoite:

- Tiedoston liittäminen
- Tiedoston lataamissymbolit tutuksi
- Tiedostojen tallentaminen ja selaaminen tutuksi -> tiedoston nimen/nimeämisen ymmärtäminen hakutoiminnon käyttö
- + pääsee tutustumaan työhakemuksen sisältöön ja täyttämiseen

Tehtävä:

Tallennetaan valmis CV koneelle. Tämä yhdessä ohjaajan näyttäessä omalta näytöltä, askel kerrallaan.

Lisätehtävä: jos jollain on CV:n lisäksi työhakemus valmiina, he voivat toistaa tallennusprosessin itsenäisesti työhakemuksella.

Tämän jälkeen aletaan täyttämään harjoitteluhakemuslomaketta* yhdessä, johon tehtävänä on liittää sekä CV, ja jos valmis, myös työhakemus. Molemmat liittämiset käydään yhtäaikaista läpi ohjaajan näyttäessä näytöltä.

Tämän jälkeen näkyvillä kuvakollaasidia erilaisista symboleista, joiden kautta liitetään tiedosto, jotta nuoret näkevät niitä olevan paljon erilaisia

*Harjoitteluhakemuslomakkeessa voi pyytää seuraavat tiedot: etunimi, sukunimi, sähköposti, "liitä CV", "liitä työhakemus", oppilaitos (koulun nimi), tutkinto. Lomakkeen voi luoda esimerkiksi Microsoft Forms tai Google Forms alustalle, joissa molemmissa on mahdollista luoda kohta, johon lomakkeen täyttäjä voi ladata tiedoston.

Muistutetaan:

- oikeasta tiedoston nimeämisestä, jotta se on helppo löytää kun liittää tiedostoa
- työhakemuksiin ja sähköpostiin täytyy usein liittää CV ja työhakemus, ja symboleita on paljon erilaisia

Harjoitteeseen tarvitsee: Projektoria, jossa opettaja tekee saman aikaisesti nuorten kanssa, nuorilla valmis CV, nuorilla tietokoneet, harjoitteluhakemuslomake, nuorille pitää lähettää sähköpostissa linkki lomakkeeseen TAI nuoret voivat kirjoittaa hakemuksen nettiosoitteen käsin

Tiedonhaku

Tavoite

- Ymmärrys siitä mitä hakusanoja käyttää, minkälaisia työtä etsitään à Suodatintyökaluun tutustuminen
- Työn haku ja työpaikkailmoitusten sanasto tutuksi
- Pöimä olennaiset palkkaukseen ja työnkuvaan liittyvät tiedot
- Työnhakualustoihin tutustuminen
- Tavoitteena itseoppimisen kokemus.

1. Käydään läpi dia, jossa listattuna asioita, joita etsiä työpaikkailmoituksesta, avataan termejä.
2. Ohjaaja näyttää nuorille listan työnhakusivustoista, joita he voivat selailla hetken ja tutustua niihin.
3. **Tehtävä 1**
 ”Valitse parin kanssa 2 ammattia (ammattinimikkeistä). Etsikää työpaikka ilmoitus näille ammanteille.
 Etsikää ilmoituksesta seuraavat tiedot, ja kirjoittakaa ne vastausviivalle.
 Käyttäkää eri työnhakualustoja eri ammanteissa.”

Tässä osiossa esillä lista työnhakusivustoista (edellinen dia) ja ohjaaja muistuttaa nuoria käyttämään ainakin **kahta** eri työnhakusivua.

Tulosta nuorille täytettäväksi:

Työpaikan nimi: _____

- Hakuajan alku ja loppu _____
- Vaadittu työkokemus tai koulutus _____
- Työpaikan sijainti ja osoite _____
- Vaadittu ikä _____
- Työn aloituspäivä ja työaika _____
- Työsopimuksen tyyppi (määräaikainen/vakituisen) _____
- Muut vaatimukset (esimerkiksi työturvallisuuskortti/hygieniapassi/ajokortti)
 _____

4. Ohjaaja tekee haun etsien nuorille soveltuvaa työpaikkaa, mieluiten duunitori.fi-sivulta (selkeä ulkoasu) käyttäen suodattimia. Samalla ohjaaja voi muistuttaa suodattimissa näkyvien termien merkityksistä, eli sijainti työaika ja työsuhteen tyyppi. Tässä vaiheessa nuoret eivät itse tee, vaan katsovat kun ohjaaja näyttää

Tarkastellaan yhtä työpaikkailmoitusta ohjaajan näytöltä ja käydään pikaisesti läpi tiedot, jotka nuorten tulisi huomioida etsiessään tulevaa kesätyöpaikkaa.

- vaadittu ikä, sijainti, viimeinen hakupäivä, työsuhteen kesto, työtunnit, vaatimukset (esim. työturvallisuuskortti, ajokortti, hygieniapassi?)

5. **Tehtävä 2** (nuoret tekevät itsenäisesti)
 Etsi itsellesi sopiva kesätyöpaikka käyttämällä suodatinta.
 Lisää suodattimeen seuraavat tiedot:
  - Sijainti
  - Työaika

- Työsopimuksen kesto (määräaikainen/vakituinen)

Voi ohjeistaa lähettää hakemuksen, jos löytää mieluisan työpaikan.

Harjoitteisiin tarvitsee: projektorin, tulostettuja vastauspapereita, ammattinimike kortit, nuorilla tietokoneet.

Liite 3: Harjoitteiden diaesitys

KÄYTTÄJÄTUNNUSTEN LUOMINEN

- Työnhaku tehdään omalla sähköpostilla, ei koulun sähköpostilla. Muuten työnantaja ei saa yhteyttä sinuun kun koulun sähköposti ei toimi valmistumisen jälkeen.
- Mitä tarkoittaa ”kirjaudu sisään”, entä mitä tarkoittaa ”rekisteröidy” tai ”luo tili”
- Kun haet töitä, joillain nettisivuilla pitää luoda tunnukset (esim. Kuntarekry, Helsingin rekry, Barona)
- Kun luot uuden käyttäjätunnuksen ja salasanan, sinun pitää muistaa ne seuraavaa kertaa varten!

KÄYTTÄJÄTUNNUSTEN LUOMINEN - HARJOITE

Luodaan Gmail tunnukset yhdessä

Jos sinulla on jo Gmail, voit tarkistaa että muistat sen tunnukset ja kirjaudu sisään tietokoneelle.

Muista!

- Selkeä sähköpostiosoite josta työnantaja tunnistaa nimesi
- Luo turvallinen salasana jossa on erilaisia merkkejä (isot kirjaimet, numerot, väliviivat)
- Laita sähköpostiosoite ja salasana muistiin

SÄHKÖPOSTIN KÄYTTÖ JA VIESTIN KIRJOITTAMINEN - HARJOITE

Harjoitellaan sähköpostin kirjoittamista!

Luo uusi sähköpostiviesti ohjaajalle ja kirjoita tämän esimerkin mukaisesti.

Muista!

- Isot kirjaimet ja pisteet
- Näyttääkö kirjoittamasi viesti samalta kuin esimerkki?

Vastaanottaja: ryhmän ohjaajan sähköposti
Aihe: Kesätyö 2023

Hei,
Olen [oma nimi], opiskelen [koulun nimi].
Haluan kesällä töihin, jotta saan lisää
työkokemusta. Minua kiinnostaa [minkälainen
työ].

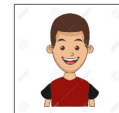
Ystävällisin terveisin,
[oma etunimi ja sukunimi]

TEKSTINKÄSITTELY OHJELMA - HARJOITE:

**Avaa CV OneDrivessä
ja muokkaa se
tämän esimerkin
näköiseksi**

Etunimi Sukunimi
ANSIOLUETTELO
s. 20.20.2020
Kotiosoite 1 A 1
00000 Helsinki
sähköpostiosoite@gmail.com
+358 23 123 1231

4.2.2022

PROFIILI

Profilissasi voit kertoa ikäsi. Voit kirjoittaa myös harrastuksistasi, luonteestasi ja mielenkiinnonkohteistasi. Voit kirjoittaa myös, millaista työtä olet etsimässä. Esim. Olen 16-vuotias nuori ja harrastan jalkapalloa. Olen iloinen ja oma-aloitteinen. Opin helposti uusia asioita. Tällä hetkellä etsin kesätyötä kahvilasta, koska haluan oppia enemmän asiakaspalvelusta.

TYÖKOKEMUS

10/2020–10/2020

Lidl Kalasatama
TET-harjoittelija

Hyllytin tuotteita ja huolehdin, että ne olivat oikeilla paikoilla. Tein inventaaria.

4/2020–4/2020

Päiväkoti Tikkurilassa
TET-harjoittelija

Järjestelin leluja, askartelin syntymäpäiväkortteja ja leikin lasten kanssa.

KOULUTUS

9/2020–

Herttoniemen peruskoulu

8/2016–8/2017

Kumpulan alakoulu

KIELITAITO

Suomi
Somali
Ruotsi
Arabia
Turkki

Hyvä
Aidinkieli
Aikeet
Kohtalainen
Erinomainen

IT-TAIDOT

MS Excel
MS PowerPoint
MS Word
Instagram

Hyvä
Hyvä
Hyvä
Erinomainen

KURSSIT

HARRASTUKSET

Jalkapallo, lukeminen, kitaran soitto

SUOSITTELUJA

LIITETIEDOSTOJEN LIITTÄMINEN - HARJOITE

Tallennetaan valmis CV koneelle yhdessä ohjaajan kanssa.

Täytetään harjoittelutyöhakemus.

LIITETIEDOSTOJEN LIITTÄMINEN

Erlaisia merkkejä joista liitetään tiedostoja

Choose file |
Lisää liite

TIEDONHAKU

Mihin on tärkeä kiinnittää huomiota työpaikka ilmoituksessa.

- Työsopimuksen tyyppi (määräaikainen/vakituinen)
- Työaika: kokopäivätyö/osa-aikatyö, päivä/ilta/yö
- Työpaikan sijainti
- Vaadittu ikä
- Viimeinen hakupäivä
- Työsuhteen alkamispäivä ja kesto
- Vaatimukset esimerkiksi työturvallisuuskortti, ajokortti tai hygieniapassi

---

TYÖNHAKUSIVUSTOT

Duunitori – duunitori.fi

Jobly - jobly.fi

Oikotie - tyopaikat.oikotie.fi

Työmarkkinatori - tyomarkkinatori.fi

Indeed - fi.indeed.com

Barona - barona.fi

Kunta rekry - www.kuntarekry.fi

TIEDONHAKU – HARJOITE 1

Valitse parin kanssa 2 ammattia. Etsikää avoin työpaikka ilmoitus molemmille ammanteille.

Etsikää ilmoituksesta tärkeät tiedot ja kirjoittakaa ne vastauspaperille.
Käyttäkää eri työnhakualustoja eri ammanteissa.

TIEDONHAKU - KESÄTYÖPAIKKA

SUODATIN TYÖKALU
"RAJAA HAKUA"

TIEDONHAKU - HARJOITE 2

Etsi itsellesi sopiva kesätyöpaikka käyttämällä suodatinta.

Lisää suodattimeen seuraavat tiedot:

- Sijainti
- Työaika
- Työsopimuksen kesto (määräaikainen/vakituinen)

Jos löydät sopivan työpaikan, voit lähettää työhakemuksen!

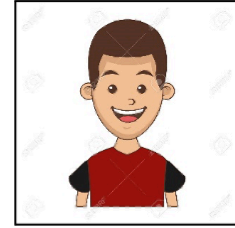

Liite 4: Viallinen CV-pohja

Etunimi Sukunimi
s. 20.20.2020
Kotiosoite 1 A 1
00000 Helsinki
sähköpostiosoite@gmail.com

+358 23 123 1231

ANSIOLUETTELO

4.2.2022

PROFIILI

Profilissasi voit kertoa ikäsi. Voit kirjoittaa myös harrastuksistasi, luonteestasi ja mielenkiinnonkohteistasi. Voit kirjoittaa myös, millaista työtä olet etsimässä. Esim. Olen 16-vuotias nuori ja harrastan jalkapalloa. Olen iloinen ja oma-aloitteinen. Opin helposti uusia asioita. Tällä hetkellä etsin kesätyötä kahvilasta, koska haluan oppia enemmän asiakaspalvelusta.

TYÖKOKEMUS

10/2020–10/2020 Lidl Kalasatama

TET-harjoittelija
Hyllytin tuotteita ja huolehdin, että ne olivat oikeilla paikoilla. Tein inventaariota.

4/2020-4/2020 Päiväkoti Tikkurilassa

TET-harjoittelija
Järjestelin leluja, askartelin syntymäpäiväkortteja ja leikin lasten kanssa.

KOULUTUS 9/2020- Herttoniemen peruskoulu. 8/2016-6/2017 Kumpulan alakoulu

KIELITAITO

Suomi	Hyvä
Somali	Äidinkieli
Ruotsi	Alkeet
Arabia	Kohtalainen
Turkki	Erinomainen

IT-TAIDOT

MS Excel	Hyvä
MS PowerPoint	Hyvä
MS Word	Hyvä
Instagram	Erinomainen

KURSSIT

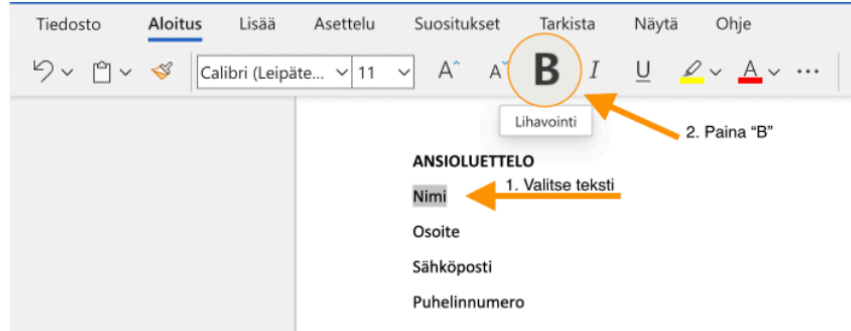
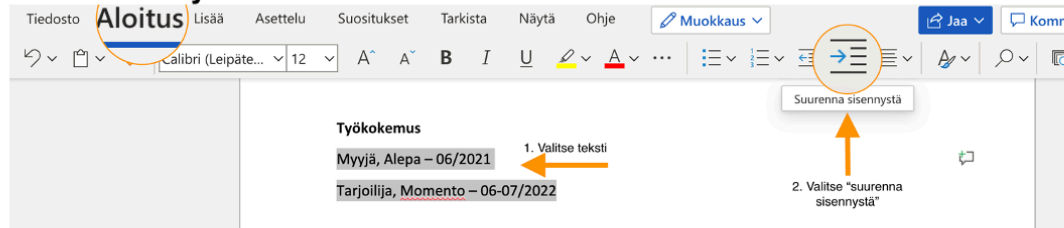
HARRASTUKSET Jalkapallo, lukeminen, kitaran soitto

SUOSITTELIJA

HARJOITE:

Tämä CV-pohja on mennyt sekaisin, korjaa se esimerkki CV:n näköiseksi. Sen jälkeen ota esimerkki testit pois ja täytä omat tiedot.

Tässä ohjeita erilaisiin muokkauksiin, joita tarvitset CV:n korjauksessa. Kun CV on valmis, muista ottaa tämän sivun ohjeet pois.

Tekstin lihavointi**Tekstin sisennys:**

Työkokemus
 Myyjä, Alepa – 06/2021
 Tarjoilija, Momento – 06-07/2022

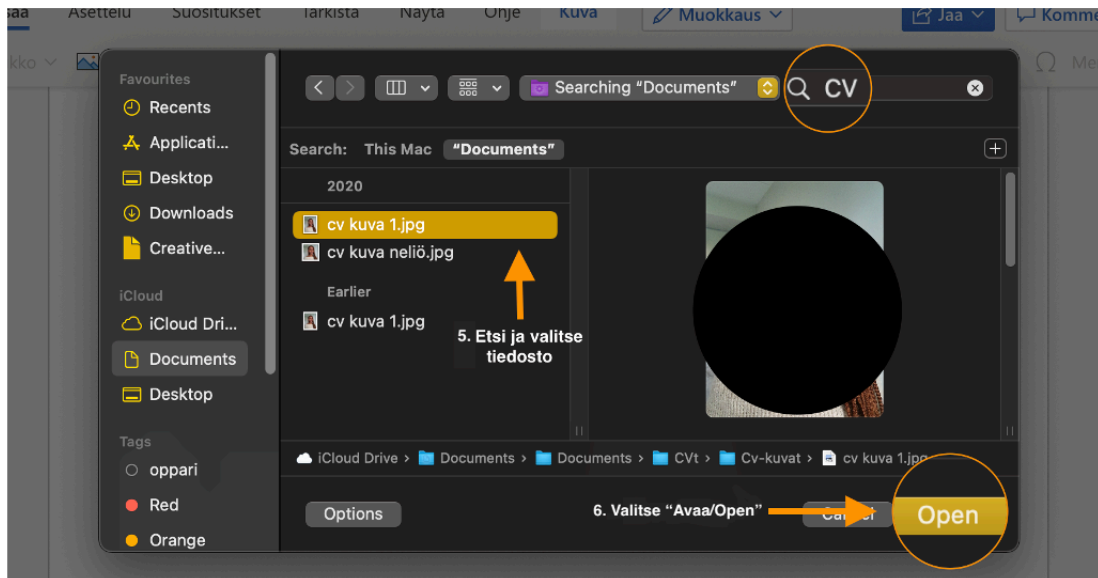
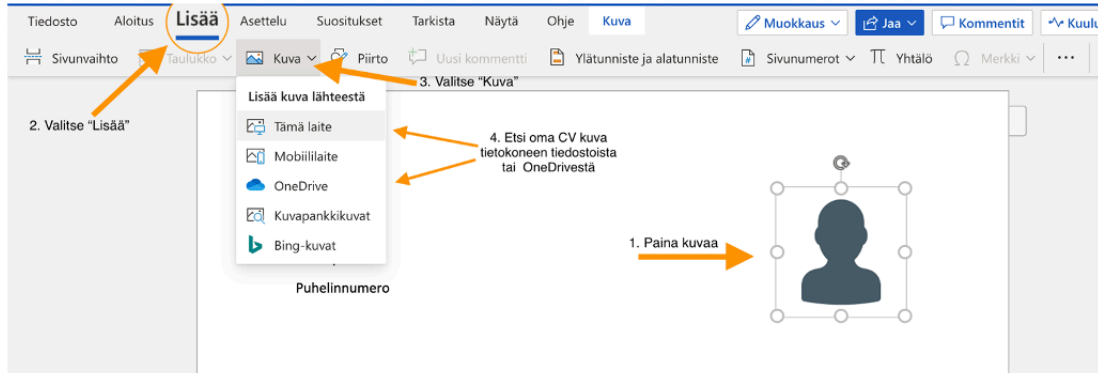
Lopputulos →

Tekstin sisennys, toimii myös näin:

1. Valitse teksti
2. Paina näppäimistön [sisennys-näppäintä](#)

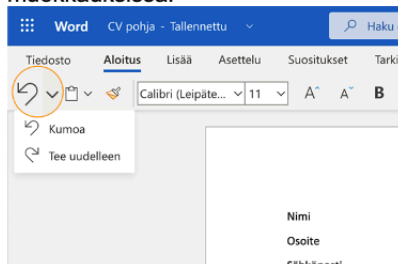

Kuvan liittäminen:

Tämän jälkeen (OneDrivessä) kuvan valmis asettelu muuttuu, joka täytyy korjata: Paina kuvasta -> rivitä teksti -> neliö oikealla -> rivitä teksti -> tekstin takana (Voit pyytää ohjaajalta apua).

Kokeile myös näitä, huomaatko mitä tapahtuu? Helppo tapa mennä taakse ja eteenpäin muokkauksissa.

MUISTA:

Lause alkaa isolla kirjaimella ja päättyy pisteeseen. Rivien väliin saa tilaa painamalla Enter-näppäintä, katso ohjaajalta miltä esimerkki CV näyttää.
Tsemppiä!